

11.10.2022

VN/13817/2022

Yhteenveto hallituksen esitysluonnoksesta vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla perustettuja kansallispuistoja, luonnonpuistoja ja eräitä luonnonsuojelualueita koskevien lakien muuttamisesta annetuista lausunnoista

1. Johdanto

Luonnos hallituksen esitykseksi vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla perustettuja kansallispuistoja, luonnonpuistoja ja eräitä luonnonsuojelualueita koskevien lakien muuttamisesta oli lausuntokierroksella 5.7.-23.8.2022.

Parhaillaan eduskunnan käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä uudeksi luonnonsuojelulaiksi ehdotetaan nykyisen luonnonsuojelulain nojalla perustettujen 13 kansallispuiston rauhoitussäännösten päivittämistä uuden lain mukaisiksi. Ympäristöministeriö on valmistellut tähän liittyvää ehdotusta vuoden 1923 luonnonsuojelulain (71/1923) nojalla perustettujen kansallis- ja luonnonpuistojen ja muiden valtion suojelualueiden rauhoitussäännösten päivittämisestä. Lakiehdotus koskee 28 kansallispuistoa, 19 luonnonpuistoa ja 12 muuta valtion luonnonsuojelualuetta.

Päivitettävät rauhoitussäännökset on tarkoitus kirjata perustuslain edellyttämällä tavalla lakiin. Tällä hetkellä ne on annettu asetustasolla. Rauhoitussäännökset myös päivitetäisiin vastaamaan uudistettavana olevan luonnonsuojelulain säännöksiä.

Useimmilla kansallispuistoilla, luonnonpuistoilla ja muilla luonnonsuojelualueilla on aluekohtaisia poikkeuksia, jotka koskevat muun muassa saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksia, paikallisten asukkaiden oikeuksia sekä puolustusvoimien toimintaa. Nämä säännökset on tarkoitus sisällyttää lainsäädäntöön päivitettyinä. Lisäksi saamelaisten kotiseutualueella on tarkoitus varmistaa saamelaisten kulttuurin ylläpitämisen ja kehittämisen edellytykset rauhoitussäännöksiin tehtävin kirjauksin. Esityksessä ei ehdoteta muutettavan nykyisten luonnonsuojelualueiden rajauksia eikä tehdä merkittäviä muutoksia voimassa oleviin rauhoitussäännöksiin.

Tavoitteena on, että eduskunta käsittelee lakiesityksen kevätistuntokaudella 2023 ja uudet rauhoitussäännökset tulisivat voimaan yhtä aikaa uuden luonnonsuojelulain kanssa kesäkuussa 2023.

Esityksestä annettiin yhteensä 57 lausuntoa.

Lausunnot antoivat:

Ministeriöt

Maa- ja metsätalousministeriö, Oikeusministeriö, Puolustusministeriö

Maakuntien liitot, kunnat

Etelä-Savon maakuntaliitto, Keski-Pohjanmaan liitto, Kymeenlaakson liitto, Lapin liitto, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, Inarin kunta, Kajaanin kaupunki, Kuusamon kaupunki, Lieksan kaupunki, Sallan kunta, Savukosken kunta, Sodankylän kunta, Utsjoen kunta, Vieremän kunta

Virastot, laitokset, viranomaiset

Lapin ELY-keskus, Metsähallitus, Museovirasto, Rajavartiolaitos, Suomen Riistakeskus, Uudenmaan ELY-keskus

Saamelaiskäräjät

Paliskunnat, riistanhoitoyhdistykset, kalatalousalueet

Alakitkan paliskunta, Sallan paliskunta ja Oivangin paliskunta (yhteislausunto), Kemin-Sompion paliskunta, Kuivasalmen paliskunta, Käsivarren paliskunta, Lapin paliskunta, Muotkatunturin paliskunta, Paistunturin paliskunta, Palojärven paliskunta, Pudasjärven paliskunta, Sallivaaran paliskunta, Tolvan paliskunta, Inarin riistanhoitoyhdistys, Sallan riistanhoitoyhdistys, , Suomussalmen riistanhoitoyhdistys, Lokka-Porttipahta kalatalousalue, Sodankylän ja Lokka-Porttipahta kalatalousalueet sekä Lapin Vapaa-ajankalastajat ry (yhteislausunto), Tenon kalatalousalue

Järjestöt, yhdistykset ja seurat

Arkipelagia-seura ry, BirdLife Suomi ry, Kaivosteollisuus ry, Kalatalouden keskusliitto, Kalastusseura Nuortin elinkautiset ry, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusjärjestö MTK ry, Paliskuntain yhdistys, Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry, Siilasmajan kilta ry, Suomen Latu ry, Suomen luonnonsuojeluliitto ry, Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry, Suomen Metsästäjäliitto ry, Suomen Vapaa-ajan kalastajien Keskusjärjestö ry

Muut tahot

Urho Kekkosen kansallispuiston neuvottelukunta, 2 yksityishenkilöä

Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö, Väylävirasto, Luonnonvarakeskus, Espoon kaupungin ympäristönsuojelu, Suomen yrittäjät ry ja SYS ry ilmoittivat, että heillä ei ole lausuttavaa asiasta.

2. Lausuntopalautteen yleisimmät teemat

Vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla perustettujen kansallis- ja luonnonpuistojen ja muiden valtion suojelualueiden rauhoitussäännösten kirjaamista lakiin sekä säännösten ajantasaistamista ja päivittämistä vastaamaan uuden luonnonsuojelulain sisältöä pidettiin lausunnoissa tarpeellisena ja kannatettavana toimenä. Tärkeänä pidettiin, että esityksellä täytetään perustuslain vaatimukset lailla säättämisen välttämättömyydestä. Lakiehdotuksen tulisi turvata saamelaisten perinteisten elinkeinojen jatkuminen ja kulttuuriperinnön ylläpitäminen sekä varmistaa, että luonnonsuojelualueiden nykyisten oikeuksien tasoa ei säädöshankkeessa heikennettäisi.

Saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksia koskevista ehdotuksista lausuntopalautteessa kiinnitettiin erityisesti huomiota uuteen paikallisen saamelaisyhteisön jäsenen määritelmään. Yhtäältä esitettyä säännöstä pidettiin oikeasuuntaisena ja saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksia edistävänä Oikeusministeriön ja Saamelaiskäräjien lausunnoissa. Toisaalta useissa lausunnoissa esitetty säännös arvioitiin ongelmalliseksi esimerkiksi viranomaisten luvitus- ja valvontatehtävien hoitamisen kannalta. Lausuntopalautteissa tuotiin esiin, että esityksen jatkovalmisteluvaiheessa tulisi kiinnittää huomiota siihen, kuinka paikallisen saamelaisyhteisön jäsenyys olisi mahdollista käytännössä vahvistaa.

Useissa lausunnoissa kohdistettiin kritiikkiä **turvekammien rakentamista** koskevaan ehdotukseen. Moni lausunnonantaja piti välttämättömänä, että turvekammien rakentaminen säilyisi luvanvaraisena, jotta rakentamisen vaikutuksia suojelun luonto- ja kulttuuriperintöarvoihin olisi mahdollista valvoa. Ongelmallisena myös pidettiin, että turvekammien sallittua kokoa tai käyttötarkoitusta ei ollut tarkemmin määritelty ehdotuksessa. Myös paliskunnan hyväksyntää turvekammien rakentamiseksi pidettiin lausunnoissa tärkeänä, jotta vaikutukset porotalouteen voitaisiin arvioida.

Mallan luonnonpuiston poronhoitokiellosta luopuminen arvioitiin lausunnoissa pääosin myönteiseksi muutokseksi saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksien toteutumisen kannalta. Mahdollisten poroaitojen rakentamisen osalta jatkovalmistelussa tulisi kiinnittää tarkemmin huomiota perusoikeuksien rajoittamisen yleisiin edellytyksiin sekä

arvioida rajoittamisen vaikutuksia saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksiin. Toisaalta joissakin lausunnoissa pidettiin tärkeänä mahdollisuutta rajata poronhoitoa Mallan luonnonpuistossa alueen erityisten luontoarvojen turvaamiseksi.

Metsästyksen osalta lausuntopalautteessa korostettiin olemassa olevien metsästysoikeuksien säilyttämistä sekä esitettiin metsästysoikeuksiin laajennuksia. Erityisesti poronhoitoalueella sijaitsevien suojelualueiden osalta toivottiin, että neljän suurpedon kantojen rajoittaminen laajemmilla metsästysoikeuksilla sallittaisiin. Lemmenjoen ja Riisitunturin kansallispuistoissa ilveksen ja ahman metsästyksen rajaamista pidettiin kielteisenä sekä varsin merkittävänä muutoksena. Myös hirvieläinten kantojen rajoittamista ehdotettua vapaammilla metsästysoikeuksilla pidettiin tarpeellisena useissa lausunnoissa. Lisäksi hirven ja valkohäntäpeuran ajon sallimista esitettiin säädettäväksi Nuuksion sekä Kolin kansallispuistoihin. Rannikon luonnonsuojelualueilla esitettiin sallittavan harmaaahylkeen, itämerennorpan ja villisian metsästyksen. Erityisesti ympäristöjärjestöt pitivät tärkeänä säätää rajoitteet lintujen pesimäaikaiselle metsästykselle. Moni lausunnonantaja toi palautteessaan esille, että haitallisten vieraslajien poistaminen luonnonsuojelualueilta olisi tarpeen sallia.

Urho Kekkosen kansallispuiston Somu- ja Nuorttijokien kalastukseen vaadittiin useissa lausunnoissa ratkaisua tässä säädöshankkeessa. Lakiehdotukseen esitettiin kirjattavaksi Sodankylän kotikuntalaisten etuoikeudesta saada viehekalastuslupia kunnan alueella sijaitseville Somu- ja Luttojoelle sekä vastaavasti Savukosken kuntalaisten etuoikeudesta saada viehekalastuslupia kuntansa alueelle sijaitsevalle Nuorttijoelle.

Poronhoitoa koskevissa lausunnoissa korostui poronhoidon toimintaedellytysten turvaaminen sekä laajojen poronhoito-oikeuksien säilyminen luonnonsuojelualueilla nykyiseen tapaan. Lausunnoissa kannatettiin laajasti poronhoitoalueen luonnonsuojelualueita koskeviin lakeihin lisättyä ehdotusta, jonka mukaan luonnonsuojelulain 51 §:n 3 momentin mukainen riistaeläinlajien poisto olisi sallittua luonnonsuojelualueella toimivan paliskunnan osakkaille ja Suomen riistakeskuksen tähän tarkoitukseen erikseen nimeämille henkilöille kotikunnasta riippumatta. Lausuntopalautteissa toisaalta huomautettiin, että Suomen riistakeskus ei nimeä poikkeuslupapyyntiin osallistuvia henkilöitä, vaan paliskunta.

Malminetsintäkiellon säätämistä kansallis- ja luonnonpuistoihin pidettiin ympäristöjärjestöjen ja useiden kuntien lausunnoissa tärkeänä.

Kullanhuuhdonta koskevia säännöksiä esitettiin tarkennettavan sen osalta, mitä kullanhuuhdonta perinteisin menetelmin ilman konevoimaa täsmälleen tarkoittaa. Osassa lausuntopalautteista esitettiin kullanhuuhdonalle rajoituksia sekä sen kieltämistä kansallispuistoissa kokonaan.

Kansallispuistojen neuvottelukuntien kokoonpanoihin esitettiin lausunnoissa tarkennuksia.

3. Ministeriöt

Oikeusministeriö

Oikeusministeriö pitää tärkeänä, että esitysluonnoksella ratkaistaan säädöstekninen valtiosääntöoikeudellinen ongelma ja täytetään perustuslain vaatimukset laillasäätämisen välttämättömyydestä. Jatkovalmistelussa tulisi vielä tarkentaa onko voimassa olevat asetukset tarkoitus kumota.

Oikeusministeriö huomauttaa, että ehdotetut muutokset saamelaisten oikeuksiin voivat olla merkittäviä. Oikeusministeriö korostaa, että ehdotuksen jatkovalmistelussa tulisi arvioida muutosten vaikutuksia tarkemmin suhteessa perustuslain 17 §:n 3 momenttiin saamelaisten oikeuteen ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Heikentämiskiellolla on erityistä merkitystä tilanteissa, joissa kaikkia perusoikeuksia ei ole samanaikaisesti mahdollista toteuttaa täysimääräisesti. Esitysluonnoksen jatkovalmistelussa tulisi tarkentaa millä tavalla mahdollisissa rajoituksissa luonnonvarojen hyödyntämiseen huomioidaan saamelaisten oikeudet. Lisäksi oikeusministeriö huomauttaa, että esitysluonnoksen kohdassa suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys tulisi täydentää ehdotettujen muutosten vaikutuksia perustuslaissa turvattuihin saamelaisten oikeuksiin.

Jatkovalmistelussa tulisi arvioida millä tavalla ehdotetut muutokset vaikuttavat kumulatiivisesti saamelaisten oikeuksiin alkuperäiskansana. Erityisesti saamelaisten kotiseutualueella sijaitsevien alueiden arviointiin saamelaisten oikeuksien toteutumisen kannalta tulisi jatkovalmistelussa kiinnittää erityistä huomiota.

Suojelualueilla tapahtuva metsästys, kalastus ja marjastus kuuluisi ehdotuksen mukaan paikalliselle saamelaisyhteisölle ja paikallisille asukkaille. Oikeusministeriö pitää ehdotettua ratkaisua hyvänä, koska se mahdollistaa kulttuuriperinnön siirtymistä yms. myös tilanteissa, jossa paikalliseen saamelaisyhteisöön kuuluva henkilö muuttaa toiselle paikkakunnalle.

Erityisesti kotiseutualueella kalastuksen, keräilyn ja metsästyksen salliminen sekä paikallisille asukkaille että saamelaisyhteisölle voi johtaa tilanteeseen, jossa luonnonvarat ehtyvät ja alueiden käyttöpaine kasvaa. Tällöin voidaan joutua tilanteeseen, jossa voidaan joutua arvioimaan tarvetta rajoittaa perustuslain 17 §:n 3 momentin oikeuksia suhteessa perustuslain 20 §:ssä säädetyn ympäristöperusoikeuden toteutumiseen. Perustusvaliokunta on painottanut, että lainsäädännöllä tulisi myös ympäristövastuuta toteuttavan sääntelyn yhteydessä vahvistaa saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää kieltään ja kulttuuriaan.

Esimerkiksi vomassa olevan säännöksen mukaan riekon ansapyynti on Kevon luonnonpuistossa sallittu paikallisille asukkaille. Esityksessä todetaan, että säännös säilyisi ennallaan kuitenkin tarkentaen paikallisen asukkaan määritelmää kattaen paikallisen saamelaisyhteisön. Oikeusministeriö huomauttaa, että esityksessä ei tarkemmin perustella muutosta. Jatkovalmistelussa tulisi kiinnittää huomiota myös perustuslakivaliokunnan lausuntoon, jossa Tenojoki-sopimuksen hyväksymisen yhteydessä todetaan, että kalastusrajoitukset olisi pitänyt kohdistaa voimakkaammin sellaiseen kalastukseen, joka ei nauti perustuslain 17 §:n 3 momentin ja YK:n KP-sopimuksen 27 artiklan mukaista suojaa.

Oikeusministeriö pitää hyvänä, että esitysluonnoksen mukaan poronhoito Mallan luonnonpuistoissa olisi jatkossa lähtökohtaisesti sallittu. Esitysluonnoksen perusteluissa todetaan, että Metsähallituksen oikeus rakentaa aitoja voisi perustua myös alueen luonnonvarojen turvaamiseen. Esityksessä tulisi täsmentää mitkä muut mahdolliset perusteet poroaitojen rakentamiselle ovat ja miten ne yhdessä luonnonsuojelullisten perusteiden kanssa suhteutuvat perustuslain 17 § 3 momentin oikeuksiin sekä perustuslain 20 §:n ympäristöperusoikeuteen. Oikeusministeriö kiinnittää huomiota myös siihen, esitysluonnoksessa ei ole tarkemmin avattu tarvetta rajoittaa perustuslain 17 § :n 3 momenttia. Lisäksi esityksen jatkovalmistelussa tulisi kiinnittää huomiota perusoikeuksien yleisiin rajoitusedellytyksiin ja arvioida ovatko ehdotetut rajoitukset välttämättömiä ja tehokkaita sinänsä hyväksyttävän ympäristötavoitteen saavuttamiseksi sekä laajuudeltaan oikeasuhtaisia.

Oikeusministeriö katsoo, että saamelaisten oikeuksien turvaamisen kannalta ehdotuksen jatkovalmistelussa tulisi tarkemmin pohtia menettelyä saamelaisten mukaan lukien paliskuntien kuulemiseksi raja-aitoja suunniteltaessa. Oikeusministeriö esittää harkittavaksi keinoja, joilla saamelaisten ja paliskuntien osallisuutta voidaan varmistaa poroaitojen mahdollisen rakentamisen yhteydessä. Tässä yhteydessä huomioon tulisi ottaa saamelaiskäräjälain (974/1995) 9 §:ssä säädetty viranomaisten neuvotteluelvoite sekä vapaa ja tietoon perustuva ennakkosuostumuksen periaate.

Maa- ja metsätalousministeriö

Maa- ja metsätalousministeriön näkemyksen mukaan ehdotettu paikallisen asukkaan määritelmän muutos ei tarkenna sääntelyä, vaan päinvastoin laajentaa oikeutettujen henkilöpiiriä arvaamattomalla tavalla. Ehdotettu itseidentifikaation ajatukselle perustuva sääntelyratkaisu, missä paikallisen saamelaisyhteisön jäsenet jätetään laissa määrittelemättä, on sääntelyn noudattamisen valvonnan kannalta mahdoton ja siten toteuttamiskelvoton. Lisäksi esitys tarkoittaisi esimerkiksi metsästyksen osalta sitä, että ns. paikallisten asukkaiden metsästysoikeus olisi joillakin suojelualueilla laajempi kuin muualla metsästyslain 8 §:ssä alueella, mikä ei voine olla luonnonsuojelulainsäädännön tavoitteiden mukaista.

Luonnonpuistoja koskevien lakiesitysten osalta maa- ja metsätalousministeriö näkee niiden olevan ristiriidassa voimassa olevan luonnonsuojelulain ja esitetyn uuden luonnonsuojelulain kanssa. Maa- ja metsätalousministeriö muistuttaa, että kalastuslain (379/2015) kokonaisuudistuksen yhteydessä voimassa olevaa luonnonsuojelulakia (14 §:n 1 mom. 5 kohta) muutettiin siten, että kansallispuistossa ja luonnonpuistoissa on sallittua kalastaa kalastuslain 7 §:ssä säädettyjen yleiskalastusoikeuksien mukaisesti. Yleiskalastusoikeuksien osalta ei ole säädetty mahdollisuudesta rajoittaa niitä. Vallitseva oikeustila on siis se, että luonnonpuistoissa saa kalastaa yleiskalastusoikeuksien turvin. Tilanteeseen ei maa- ja metsätalousministeriön näkemyksen mukaan vaikuta voimassa olevan luonnonsuojelulain siirtymäsäännökset (76 §:n 2 momentti), koska kalastuslain kokonaisuudistuksen yhteydessä tehty lakimuutos kumoaa yleiskalastusoikeuksien osalta siirtymäsäännöksissä tarkoitetut rauhoitussäännökset ja –määräykset.

HE:n sivun 11 mukaan Martinselkosen luonnonsuojelualueella saa perustamistarkoitusta vaarantamatta harjoittaa poronhoitoa ja kalastaa. Metsähallituksen luvalla paikallinen asukas saa metsästää hirveä ja pienriistaa. Erityisestä syystä ja riistakantojen niin salliessa voidaan hirven ja pienriistan metsästyksessä sallia myös muulle henkilölle kuin paikalliselle asukkaalle. HE:sta tulisi avata tarkemmin mistä tämä muutos johtuu ja koskeeko se myös muita alueita.

Esityksessä ehdotettavalla viittauksella uuden luonnonsuojelulain 51 §:n 1 momentin 3 kohtaan voitaisiin Metsähallituksen luvalla poistaa sellaisia suurpetoyksilöitä, jotka uhkaavat aiheuttaa omaisuudelle merkittävää taloudellista vahinkoa. Paliskunnan jäsenet voisivat osallistua edellä mainittujen suurpetoyksilöiden poistoon riippumatta kotikunnastaan. Tarkoituksena on yhdenmukaistaa poronhoitoa koskevaa sääntelyä eri alueiden ja paliskuntien välillä, ellei poikkeuksiin ole aluekohtaisia perusteita. Maa- ja metsätalousministeriö pitää tätä erittäin kannatettavana uudistuksena.

Sekä tässä esityksessä, että luonnonsuojelulaissa tulisi luopua käyttämästä valkohäntäkauris –termiä. Perusteluna on, että se ei ole metsästyslain 5 §:n mukainen ja kuitenkin HE:ssa viitataan ko. pykälään.

Puolustusministeriö

Urho Kekkonen kansallispuistosta annettuun lakiin ja eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta kansallispuistoiksi ja luonnonpuistoiksi annettuun lakiin ehdotetaan sisällytettävien säännökset, joiden mukaan kansallispuistossa on sallittua Puolustusvoimille säädettyjen tehtävien edellyttämä toiminta ja sen kehittäminen. Lisäksi Puolustusvoimien toimintaa mahdollistavia säännöksiä esitetään kirjattavan eräisiin merivoimien toiminnan kannalta merkityksellisiä alueita koskeviin säädöksiin. Lakiesitykset ovat tältä osin puolustusministeriön näkemyksen mukaan perusteltuja. On hyvä, että sääntely yhtenäistetään niin, että toimintamahdollisuudet kaikkien kansallispuistojen osalta voidaan suunnitella samalla tavalla.

Puolustusministeriö esittää, että Puolustusvoimat voidaan kutsua jäseneksi kaikkiin näihin kansallispuistojen osalta perustettaviin neuvottelukuntiin, missä Puolustusvoimilla on toimintaa.

4. Virastot, laitokset, viranomaiset

Metsähallitus

Ennen vuotta 1996 perustettujen luonnonsuojelualueiden säädösten päivityshanke nähdään kokonaisuutena erittäin myönteisenä asiana. Perusteluissa olisikin tärkeää todeta esimerkiksi rakentamiseen liittyvät toimivaltuudet nykyistä selkeämmin. Metsähallitus pitää paikallisen asukkaan aiempaa täsmällisempää määrittelyä esitetyissä säädöksissä kannatettavana. Lakimuutokset tarkoittavat myös sitä, että monien kansallispuistojen hoito- ja käyttösuunnitelmien päivitystarpeet lisääntyvät ja samoin kuin järjestyssääntöjen muuttaminen. Tämä edellyttää Metsähallituksessa riittävien resurssien varmistamista.

Metsähallitus pitää tärkeänä, että paikallisen saamelaisyhteisön jäsen pystytään käytännössäkin määrittelemään tarkasti, jos oikeuksia laajennetaan myös ulkokuntalaisille saamelaisille. Metsähallituksen ratkaistavaksi lupaprosessissa ei voida jättää sitä, kuka kuuluu paikalliseen saamelaisyhteisöön. Esitys myös näyttäisi olevan ristiriidassa metsästyslain 8 §:n kanssa. Metsähallitus katsoo, että turvekammien rakentaminen ilman Metsähallituksen lupaa ei ole kestävä ratkaisu. Rakennusoikeuden myöntämiseen lain nojalla sisältyy myös se ongelma, ettei turvekammin kokoa tai muita ominaisuuksia ole määritelty.

Metsähallitus katsoo tarkoituksenmukaiseksi, että poronhoitoon liittyvä kämppien ja aitojen rakentaminen tapahtuisi lausuttavana olevan hallituksen esityksen koskemilla luonnonsuojelualueilla nykykäytännön mukaisesti Metsähallituksen maanhaltijana antamalla suostumuksella silloin, kun rakentaminen tapahtuu paimentopaikkojen ulkopuolella. Metsähallitus esittää poronhoitoa koskeviin pykäliin seuraa muotoilua: ”Sen lisäksi, mitä luonnonsuojelulain 50 §:n 1 momentin 6 kohdassa säädetään ja poiketen luonnonsuojelulain 51 §:n 1 momentin 5 kohdasta, poronhoitoalueella sijaitsevilla kansallispuistoissa saa rakentaa poronhoidon edellyttämiä kämppiä, poroaitoja ja muita rakenteita, ottaa poronhoitoon tarvittavaa puuta sekä tilapäisesti leirytyä ja tehdä avotulen poronhoitoon liittyen.”

Viittaukset uuteen luonnonsuojelulainsäädäntöön ovat kalastuksen osalta kannatettavia. Kaupalliseen kalastukseen viittaavissa maininnoissa tulee käyttää termiä kaupallinen kalastus ammattikalastuksen sijaan voimassa olevan kalastuslain määritelmän mukaisesti.

Hallituksen esityksen mukaan ”kuulemistilaisuuksissa tuli esiin näkemyksiä laajemmista uudistustarpeista liittyen sekä yksittäisten suojelualueiden rajausten tarkistamiseen, mutta myös rauhoitussäännöksiin erityisesti liittyen erityisesti hylkeenmetsästyksen sallimiseen Perämeren kansallispuistossa, suurpetojen metsästyksen sallimiseen erityisesti poronhoitoalueella sekä hirvenajon sallimiseen Kevon kansallispuistossa”. Metsähallitus tunnistaa edellä mainittua sääntelyä koskevan laajemman keskustelun tarpeen ja kannustaa aloittamaan näitä koskevan erillisen lainvalmistelun pikaisesti.

Metsähallitus katsoo, että Urho Kekkosen kansallispuiston Suomujokea koskeva kalastuskysymys olisi syytä ratkaista tässä säädösprosessissa. Nykytilanne ei ole voimassa olevan lain ja asetuksen hengen mukainen.

Metsähallitus esittää harkittavaksi hallituksen esityksen kohteena olevien merellisten kansallispuistojen ja muiden merellisten luonnonsuojelualueiden osalta mahdollisuutta säätää poikkeus uuden luonnonsuojelulain 49 §:n kiellosta rakentaa rakennelmia. Mahdollisuus laskea merikaapeleita luonnonsuojelualueille edistäisi merituulivoimarakentamisen edellytyksiä Suomen aluevesillä.

Lain eräiden uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille annetun lain muuttamisesta 21 b §:n 9 momentissa säädetty leiriytymisoikeus on tarkoituksenmukaista määritellä säädöksessä koskemaan säännöksen perustelujen mukaisesti Kitkanniemen sijaintikunnan, eli Kuusamon kaupungin asukkaita. Lain 21 c §:ää esitetään yhdenmukaistettavan Urho Kekkosen kansallispuistosta annetun lain kanssa siten, että myös Lemmenjokea koskien säännöksen sanamuoto olisi ”huhuota kultaa perinteisin menetelmin ilman konevoimaa”.

Lain eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta kansallispuistoiksi ja luonnonpuistoiksi: 6 a §:n 3 momentissa säädettäisiin: ” - Itäisen Suomenlahden kansallispuistossa niillä, joiden kotikuntaan kansallispuisto sijoittuu, on oikeus kotikunnassaan metsästä metsästyslain mukaisesti hirveä sekä pienriistaa.” Itäisen Suomenlahden kansallispuisto sijaitsee metsästyslain 8 §:ssä tarkoitetun alueen ulkopuolella, jolloin kyseessä ei voi olla kuntalaisten vapaa metsästyoikeus. Metsähallituksen näkemyksen mukaan runsastuneen harmaahylkeen metsästystä tulee tarkastella koko rannikolla valtion vesialueilla.

Ulkopaikkakuntalaisten hirven ja pienriistan metsästysmahdollisuus *Martinselkosen luonnonsuojelualueella* on nähty erityisesti paikallisten matkailuyrittäjien mielestä tärkeänä säilyttää. Metsähallituksen mielestä tämä mahdollisuus olisi syytä edelleen säilyttää muutettavassa laissa hyvien riistakantojen aikana. Laissa *Martinselkosen luonnonsuojelualueesta* annetun lain muuttamisesta 2 a § 3 momentissa on virheellinen viittaus LSL 50 §:n 1 mom 3 kohtaan, viittaus tulisi olla 51 §:n 1 mom 3 kohtaan. Säännös on lisäksi muotoiltu toisin kuin vastaava säännös muissa esityksen mukaisissa päivitettävissä laeissa.

Laki Kolin kansallispuistosta annetun lain muuttamisesta 2 b § mahdollistaa Kolin matkailupalvelujen toiminnan ja tarkoituksenmukaisen kehittämisen kansallispuiston luontoarvot säilyttäen. Metsähallitus esittää seuraavan täydennyksen: ”Kolin matkailukeskuksen alueella on rauhoitussäännösten estämättä sallittu kansallispuiston matkailua palvelevan hotellin majoitus-, ravintola- ja muiden palvelutilojen sekä olemassa olevien laskettelurinteiden ylläpitäminen ja laskettelurakennelmien kunnostaminen ja rakentaminen.”

Laissa Punkaharjun luonnonsuojelualueesta annetun lain muuttamisesta 1 §:ssä todetaan luonnonsuojelualueen sijaitsevan Punkaharjun kunnassa. Punkaharjun kuntaa ei ole enää olemassa, vaan alue sijaitsee Savonlinnan kaupungissa.

Lain Nuuksion kansallispuiston annetun lain muuttamisesta 2a §:n osalta Metsähallitus toteaa, että hirven ja valkohäntäpeuran ajaminen ja metsästys kansallispuistossa, etenkin sen syrjäisillä reunaosilla, saattaa tulla ajankohtaiseksi kantojen hallinnan sekä liikennevahinkojen ehkäisemiseksi. Lisäksi kansallispuiston mahdollinen laajentaminen saattaa tulevaisuudessa olla ajankohtaista. Metsähallitus toteaa, että ehdotuksessa oleva kirjaus ei salli uuden kunnallistekniikan ja -infrastruktuurin rakentamista kansallispuistossa tai sen läpi edes lupamenettelyllä.

Laki Tammisaaren kansallispuistosta annetun lain muuttamisesta: Metsähallituksen näkemyksen mukaan neuvottelukunnan edelleen nostaminen lakiin ei ole tarpeellista.

Lain Saaristomeren kansallispuistosta annetun lain muuttamisesta 1 a § 4 momentti asettaa käytännön soveltamiselle suuria haasteita. Ei ole olemassa listaa kylistä, jotka kuuluvat yhteistoiminta-alueeseen tai rajoittuvat siihen. Paikallisten metsästysyhdistysten taholta edelleen esitetty, että metsästyoikeutta Saaristomeren kansallispuistossa tulisi laajentaa siten, että myös paikallisiin metsästysyhdistyksiin jäsenenä kuuluvilla olisi oikeus metsästä siellä. Kansallispuistossa on lain 3 §:n johdosta syntynyt muutama kohde, joissa kansallispuistoon liittäminen ei ole ollut tarpeellista luonnonsuojelun kannalta. Metsähallitus ehdottaa, että ympäristöministeriö ryhtyy toimiin, joiden kautta kyseisen kaltaiset kohteet voitaisiin siirtää pois kansallispuistokiinteistöstä. Metsähallitus toimittaa tästä kirjallisen ehdotuksensa erikseen. Yhteistoiminta-alue on muutoin tärkeä säilyttää.

Lain Urho Kekkosen kansallispuistosta annetun lain muuttamisesta: Mikäli 6 §:n 3 momentin tarkoituksena on, että laissa suoraan laajennetaan oikeutta metsästää ko. puistoissa myös muille kuin paikkakunnalla asuville saamelaisille, ts. ulkosaamelaisille, tulee tarkasti määritellä, miten paikallisen saamelaisyhteisö ja sen jäsen määritellään. Metsähallitus pitää tärkeänä, että lain 6 a §:ssä kullanhuuhtontaa koskeviin säännöksiin on lisätty edellytys siitä, ettei toiminta saa vaarantaa kansallispuistojen perustamistarkoitusta. Olisi syytä selkeyden vuoksi lain esitöissä todeta, että kullanhuuhtonta on keskittynyt Tankavaaran alueelle, jossa sen on katsottu tukevan alueen perustamistarkoitusta.

Lain Perämeren kansallispuistosta annetun lain muuttamisesta: 3 §:n kirjaus on kannatettava ja mahdollistaa kalastuksen Perämeren kansallispuistossa, kuten nykyisinkin.

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus pitää vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla perustettuja kansallispuistoja, luonnonpuistoja ja eräitä luonnonsuojelualueita koskevien lakien päivittämistä ja rauhoitussäännösten yhdenmukaistamista perusteltuna.

ELY-keskus pitää hyvänä, että uuteen luonnonsuojelulakiin säädettävä saamelaiskulttuurin suoja tarkennetaan suojelualueiden rauhoitussäännöksissä. ELY-keskus korostaa sitä, että lakiesityksen perusteluissa olisi hyvä kirjata selkeämmin se, ettei suojelualueiden luontoarvoja tule tässä heikentää. Myös Natura 2000 -säännösten velvoittavuus suojelualueella tulee huomioida.

Luontoympäristöyksikkö huomauttaa, että porojen laiduntamisen rajoitusalueen koon on oltava riittävä, jotta luonnonarvot voidaan alueella säilyttää. Tämän vuoksi esitysluonnoksen toteamusta ”Laiduntamisen rajoitusalueet olisivat kuitenkin verraten pienialaisia.” tulisi muuttaa ja tarvittaessa poistaa. Lisäksi luontoympäristöyksikkö huomauttaa, että laiduntaminen ei saa johtaa Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevien luonnonarvojen merkittävään heikentymiseen.

Luontoympäristöyksikkö pitää välttämättömänä, että Metsähallitukselle säädetään oikeus rajoittaa poronhoitoa luontoarvojen turvaamiseksi Mallan luonnonpuistossa. Luontoympäristöyksikön mukaan on todennäköistä, että laidunnus on heikentänyt Mallan luonnonpuiston Natura 2000-alueen suojeluperusteena olevia luontoarvoja merkittävästi.

Luontoympäristöyksikkö huomauttaa, että sellainen toiminta Natura-alueella, joka ei edellytä lupaa, saattaa edellyttää luonnonsuojelulain mukaista ilmoitusta ELY-keskukselle, jotta voidaan valvoa vaikutukset luontoarvoihin ja arvioida luvan tarvetta luonnonsuojelusta poikkeamiseen. ELY-keskus pitää ongelmallisena, jos poronhoidon edellyttämien kämppien, poroaitojen ja muiden rakenteiden rakentaminen ei edellytä siitä ilmoittamista Metsähallitukselle ja Natura 2000- alueiden osalta myös ELY-keskukselle. Luonnonsuojelun valvonnan kannalta luontoympäristöyksikkö pitää välttämättömänä, että turvekammien rakentamisesta ilmoitetaan Metsähallitukselle ja ELY-keskukselle. ELY-keskus toteaa kämppien, muiden rakennusten ja turvekammien rakentamisen osalta, että rakentamisen ja mahdollisten lupamenettelyjen suhde maankäyttö- ja rakennuslakiin jää esityksessä epäselväksi.

Esityksessä ehdotettavalla viittauksella uuden luonnonsuojelulain 51 §:n 1 momentin 3 kohtaan voitaisiin Metsähallituksen luvalla poistaa sellaisia suurpetoyksilöitä, jotka uhkaavat aiheuttaa omaisuudelle merkittävää taloudellista vahinkoa. Suurpetoyksilöiden pyyntiin tarvitaan poronhoitoalueen karhua lukuun ottamatta metsästyslain mukainen poikkeuslupa riistakeskukselta. Mikäli suurpeto on mainittu Natura 2000-alueen suojeluperusteena, edellyttää lajin metsästys lisäksi luonnonsuojelulain mukaisesti asianmukaista Natura-vaikutusten arviointia.

Luonnoksen mukaan Metsähallitus saisi luovuttaa Kevon luonnonpuistosta puuta kotitarvekäyttöön luonnonpuistoon rajautuvien kiinteistöjen haltijoille sekä Lemmenjoen kansallispuistosta kansallispuiston sisäpuolella sijaitsevien kiinteistöjen haltijoille. Luontoympäristöyksikkö huomauttaa, että puunottoa on tarkasteltava vasten Natura-alueen suojeluperusteiden heikentämiskieltoa, ja tämän vuoksi ilmoitus ELY-keskukselle on tarpeen. ELY-keskus kiinnittää huomiota käsitteistön yhdenmukaisuuteen kullanhuuhdonnan osalta. ELY-keskuksen luontoympäristöyksikkö esittää, että myös Lemmenjoen kansallispuiston osalta tarkennetaan kullanhuuhdonnan toteuttaminen perinteisin menetelmin ilman konevoimaa.

ELY-keskus/porotalous pitää hyvänä, ettei suurpeto- ja kaurapöytäpoistoon osallistumista ole sidottu paliskunnan jäsenen kotikuntaan, sillä paliskuntien osakkailla on useita kotikuntia, johtuen paliskuntien ja kuntien toisistaan poikkeavista rajoista.

ELY-keskus/porotalous viittaa porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annettuun asetukseen (276/2017), jonka 33 §:n 3 momentin mukaan paliskunnan aidan uudisrakentamiseen tai peruskorjaukseen myönnettävän tuen edellytyksenä on, että paliskunta esittää selvityksen alueen omistajan tai haltijan suostumuksesta taikka viranomaisen luvasta aidan sijoittamiseen. Lain 87 §:n 2 momentin mukaan edellytyksenä 1 momentissa tarkoitetun etuuden käyttämiselle on, että Metsähallitus päätöksellään myöntää siihen hakemuksesta luvan. ELY-keskus/porotalous kiinnittää huomiota erityislainsäädäntöön ja pitää tarpeellisena, että muutoksen kohteena olevien lakien sanamuotoja tältä osin tarkennettaisiin vastaamaan mm. porotalouden rahoitustuista annettua erityislainsäädäntöä.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus

Karkalin luonnonpuistosta annetun lain 1 §:ää on ehdotettu muutettavaksi mm. niin, että maininta Karjalohjan kunnasta korvattaisiin Lohjan kaupungilla, johon Karjalohja on yhdistynyt. ELY-keskus huomauttaa, että vastaava korjaus tulisi tehdä myös 2 §:ään. Myöskään säännöksessä mainittu tilan numero ei luonnollisesti enää pidä paikkaansa.

Rajavartiolaitos

On oikeansuuntaista, että alueiden rauhoitussäännökset poikkeuksineen saatetaan lailla asetuksen tasolta lain tasolle mahdollisimman nopeasti. Rajavartiolaitoksen esikunta kuitenkin esittää, että Rajavartiolaitoksen osalta lakiehdotuksiin tehdään samansisältöinen lisäys kuin Puolustusvoimien osalta seuraavasti: ”Kansallispuistossa on sallittua puolustusvoimille ja Rajavartiolaitokselle säädettyjen tehtävien edellyttämä toiminta ja sen kehittäminen”. Lisäksi eri lainsäädännössä olevien Rajavartiolaitoksen useiden merellisten tehtävien suorittamisen mahdollistaminen on perusteltua myös kansallispuistoissa. Lisäys tulisi tehdä ainakin Suomenlahtea koskevaan lakiehdotukseen nro 3, Saaristomerta koskevaan lakiehdotukseen nro 5, Tammisaaren saaristoa koskevaan lakiehdotukseen nro 7 ja Perämerta koskevaan lakiehdotukseen nro 9.

Vaihtoehtoisesti kaikkia kansallispuistoja koskevaan luonnonsuojelulakiin voitaisiin laatia yleissäännös, jossa todettaisiin, että luonnonsuojelualueilla ja kansallispuistoissa Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen toiminnan turvaamiseksi ja niiden tehtävien hoitamiseksi välttämätön toiminta on sallittua. Näin välttyttäisiin sirpaleiselta erityissääntelyltä.

Suomen riistakeskus

Luonnonsuojelulain ja siihen liittyvien lakien uudistaminen on Suomen riistakeskuksen näkemyksen mukaan tarpeellinen luontoon kohdistuvien uhkien ja mm. riistalajien elinympäristöjen muutosten lisääntymisen vuoksi.

Suomen riistakeskus pitää hyvänä, että paikallisen asukkaan määritelmää on tarkennettu kotikuntalaisuuteen perustuvaksi. Lakiesityksessä on kuitenkin tarkennettu paikallisen asukkaan määritelmää tarkoittamaan myös paikallisen saamelaisyhteisön jäseniä. Saamelaiskäräjistä annetun lain 3 §:ssä ja 4:ssä, eikä missään muussakaan lain kohdassa ole määritelmää, jonka perusteella olisi mahdollista määritellä saamelaisia henkilöitä. Määritelmän puuttuminen aiheuttaa merkittäviä ongelmia erityisesti metsästyslain nojalla myönnettävien pyyntilupien käsittelyn ja luvanhakijoiden ml. saamelaisten metsästäjien yhdenvertaisen kohtelun osalta. Riistakeskuksella on oltava käytössään ja todennettavissaan tiedot metsästäjien oikeudesta metsästää hakemuksen mukaisella alueella. Suomen riistakeskus toteaa, että paikalliseen saamelaisyhteisöön kuulumisen selvittäminen on mahdotonta. Riistakeskus toteaa, että esitetty paikallisen saamelaisyhteisön jäsenyyden määritelmän puuttuminen mahdollistaisi sen, että suojelualueilla metsästyksen oikeutettujen metsästäjien määrä kasvaisi hyvin merkittävästi nykyisestä. Pyyntilupakäsittelyn lisäksi riistakeskus katsoo, että em. määritelmä ei olisi käytännössä mitenkään valvottavissa. Lakiesityksessä mainittu saamelaisten oikeus metsästää esitetyillä alueilla tulee rajata kotikunnan alueelle tai määritellä muutoin selvemmin.

Suomen riistakeskus pitää erittäin hyvänä asiana, että riistanhoitoa edistävä taho on otettu neuvottelukunnan kokoonpanoon.

Suomen riistakeskus esittää, että neljän suurpedon (ahma, ilves, karhu ja susi) metsästys sallittaisiin kaikissa metsästyslain 8 §:n alueen kansallispuistoissa säädösten yhteneväisyyden ja selkeyden vuoksi.

Suomen riistakeskus pitää erittäin tärkeänä ja tarpeellisena parannuksena kohtaa lakiluonnoksessa lakia Urho Kekkosen kansallispuistosta annetun lain muuttamiseksi ja lakia Martinselkosen luonnonsuojelualueesta annetun lain muuttamisesta, jossa sallitaan luonnonsuojelulain 51 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun riistaeläinlajien yksilön poistaminen kansallispuistossa toimivan paliskunnan osakkaille ja Suomen riistakeskuksen tähän tarkoitukseen erikseen nimeämille henkilöillä kotikunnasta riippumatta.

Martinselkosen suojelualueen metsästysoikeus metsästyslain 8 §:n ulkopuolella asuville on rajattu pois lakiluonnoksessa. Suomen riistakeskuksen näkemyksen mukaan metsästyksen rajaamiselle vain paikallisille asukkaille ei ole käytännön perusteita. Lisäksi paikallisten rekisteröityjen metsästyseurojen ulkopaikkakuntalaisjäsenten mahdollisuus osallistua pyyntiin tulee edelleen turvata.

Suomen riistakeskuksen näkemyksen mukaan hirven ja valkohäntäpeuran ajo tulisi sallia Nuuksion kansallispuiston alueella. Hirvieläinten ajamisen suunnittelu ja toiminnan luvitus voisi tapahtua Metsähallituksessa, jotta voitaisiin ottaa huomioon erilaiset turvallisuusnäkökulmat. Samanlainen toimintamalli tulisi kysymykseen Kolin kansallispuistossa, jossa hirven ajamiseen ei ole tosiasiallisia esteitä.

Saaristomeren kansallispuistossa hirvieläimen (hirvi ja valkohäntäpeuran) ajaminen ei useimmissa saarissa ole lain tarkoituksen mukaista, sillä eläimiä ajettaisiin tällä oikeudella mereen tai uimaan suojellulta saarelta toiselle suojellulle saarelle. Lakia Saaristomeren kansallispuistossa metsästämiseen tulisi laajentaa koskemaan hirvieläinten metsästämistä. Hirvieläinten metsästys kansallispuiston alueella tulisi sallia Metsähallituksen luvalla muillekin kuin kansallispuistossa yhteistoiminta-alueeseen kokonaan tai osittain kuuluvissa kylissä vakinaisesti asuville.

Lakiuudistuksessa on Oulangan kansallispuiston osalta tullut paljon metsästystä selkeyttäviä muutoksia. Paikkakuntalaisen määrittely metsästysoikeuden osalta on tervetullut, kuten muidenkin kansallispuistojen osalta.

Hirvenmetsästys tulisi sallia, kuten muissakin Pohjois-Suomen kansallispuistoissa. Niin ikään Oulangan alueella karhun ja suden ohella, myös ahman ja ilveksen metsästys tulisi sallia.

Itäisen Suomenlahden kansallispuistossa kalastuselinkeinon edellytysten kannalta on erityisen tärkeää, että myös hylkeitä voitaisiin pyytää kansallispuiston alueella. Olisi tarpeellista sallia villisian pyynti jo perustamissäädöksellä. Hylkeiden ja villisian pyyntiä ei tulisi rajoittaa vain paikallisille asukkaille, jotta kantojen säätely on riittävän tehokasta.

Tammisaaren kansallispuistossa tulisi sallia hylkeiden pyynti kalastuselinkeinon edellytysten kannalta. Tammisaaren saariston kansallispuistossa on pyydetty jo pitkään valkohäntäpeuroja poikkeusmenettelyn nojalla. Kun säädös nyt päivitetään, olisi tarkoituksenmukaista sallia valkohäntäpeuran metsästys kansallispuistossa jo suoraan säädöksellä. Villisikakannan säätelyä koskevat samat perusteet kuin Itäisen Suomenlahden kansallispuistoa. Hylkeiden, valkohäntäpeuran ja villisian pyyntiä ei tulisi rajoittaa vain paikallisille asukkaille, jotta kantojen säätely on riittävän tehokasta.

Suomen riistakeskus pyytää korjaamaan hallituksen esitykseen jääneen viittausvirheen. Lain Selkämeren kansallispuistosta annetun lain muuttamisesta 5 §:n viittaus tulee kohdistaa luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentin 5 kohtaan, jossa määritellään eläinten pyydystäminen ja tappaminen kansallispuistossa.

Museovirasto

Museoviraston näkemyksen mukaan olisi jollain säädetyllä menettelyllä varmistettava, että turvekammien rakentaminen ei aiheuttaisi vaaraa muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamille muinaisjäänöksille.

Esityksen (Laki Punkaharjun luonnonsuojelualueesta annetun lain muuttamisesta) 2 a § 2 momentin mukaan sallittua olisi tehdä muinaismuistolain mukaisia tutkimuksia sekä (Laki Saaristomerén kansallispuistosta annetun lain muuttamisesta) 1a pykälän 2 momentissa säädettäisiin Saaristomerén kansallispuistossa voimassa olevan säännöksen mukaisesti, että Metsähallituksen luvalla kansallispuistossa voisi tehdä muinaismuistolain mukaisia tutkimuksia. Museovirasto toteaa, että arkeologiseen kulttuuriperintöön kuuluvat kiinteät muinaisjäänökset ovat muinaismuistolain (295/1963) suojelemia ja lain 10 §:n mukaiset tutkimus- ja hoitoluvat voi myöntää Museovirasto.

Museovirasto esittää lisättäväksi, että kaikkien esityksessä mainittujen kansallispuistojen, luonnonsuojeluympäristöjen ja luonnonsuojelualueiden rauhoitussäännöksissä sallittuihin toimenpiteisiin sisällytetään määräys, että alueilla on sallittua tehdä muinaismuistolain (295/1963) 10 § mukaisia tutkimuksia sekä kiinteiden muinaisjäänösten hoitotoimenpiteitä.

5. Maakuntien liitot, kunnat

Etelä-Savon maakuntaliitto

Lakiin Punkaharjun luonnonsuojelualueesta annetun lain muuttamisesta tulisi luonnonsuojelualueen perustamistarkoitusta koskevaan pykälään korjata alueen sijaintikunnan nimi. Alue kuuluu nykyään Savonlinnan kaupunkiin. Lisäksi maakuntaliitto esittää, että Punkaharjun luonnonsuojelualueen rauhoitussäädöksiin lisättäisiin uuden luonnonsuojelulain mukainen kieltäminen malminetsintään luonnonsuojelualueella. Punkaharjun luonnonsuojelualue on niin luonnon- kuin kulttuuriarvoiltaan ainutlaatuinen ja poikkeuksellinen alue. Lisäksi sen merkitys matkailualueena ja liikenteen solmukohtana on merkittävä, joten malminetsinnän kieltäminen alueella on erittäin perusteltua luonnonsuojelualueita koskevassa laissa.

Keski-Pohjanmaan liitto

Esityksen tavoite on kannatettavaa ja järkevä. Keski-Pohjanmaan liitto toteaa myös, että edellä mainittujen lakien muuttamisessa on tärkeää huomioida ja säilyttää alueelliset erityissäädökset, kuten esityksessä on tehty ja johon perustuslaki antaa mahdollisuuden. Lakiehdotus selkiyttää myös valtion toimijoiden roolia rauhoitussäännöksissä.

Kymenlaakson liitto

Ehdotettu lakimuutos yhtenäistää lainsäädäntöä ja on linjassa luonnonsuojelulain uudistuksen kanssa. Alueen kiinteistönmuodostamista ja rajojen määrittämistä ja merkitsemistä koskevien säännösten korvaaminen uuden luonnonsuojelulain säännöksillä suoraviivaistaa alueiden liittämistä kansallispuistoihin. Kymenlaakson liitto pitää tätä tärkeänä, sillä etenkin eteläisessä Suomessa luonnonsuojelualueet ovat pieniä ja pirstaloituneita. Nykyisten kansallispuistojen laajentaminen tukisi siniviher-verkoston kehittämistä ja luonnon monimuotoisuuden turvaamista.

Lapin liitto

Lapin liitto pitää hyvänä, että lainsäädäntöä on lähdetty päivittämään nykytilannetta vastaavaksi. Lausunnolla olevassa lakimuutoksissa viitataan useassa kohdassa vielä hyväksyttävänä olevaan luonnonsuojelulakiin. Tämä tuo haasteita arvioida lakimuutosten lopullisia vaikutuksia alueiden käyttöön.

Lakiehdotuksessa tarkennetaan paikallisen asukkaan määritelmää koskemaan alueen kotikuntalaiseen sekä saamelaisen kotiseutualueella paikalliseen saamelaisyhteisöön. Määritelmässä kotikuntalaisuus on selkeä. Osoittaminen, että kuuluu paikalliseen saamelaisyhteisöön voi olla haasteellisempaa esim. metsästyksen yhteydessä. Paikallisen asukkaan määritelmää ei tule laajentaa, vaan jatkossakin kotikunta määrittelee asukkaan oikeudet.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto näkee hyvänä, että lainsäädäntöä ajanmukaistetaan, yksinkertaistetaan ja yhdenmukaistetaan. Myönteistä on, että lakiluonnoksessa Kolin kansallispuistosta annetun lain muuttamisesta pyritään turvaamaan matkailupalvelut. Jotta Kolin matkailupalvelut ja rinnetoiminta turvattaisiin jatkossa, olisi hyvä vielä selkeämmin todeta, että kansallispuiston tuomia rajoitteita ja erityisiä ehtoja tulee soveltaa vain kansallispuiston sisällä.

Maakuntaliitto huomauttaa, että Kolin kansallispuiston alueella on tiheä hirvikanta ja kansallispuiston läheisyydessä on etenkin valtatie kuudella tapahtunut useita hirvikolareita. Esitämme harkittavaksi, että Kolin osalta sovellettaisiin Pallas-Yllästunturin kansallispuistosta annetun lain ja asetuksen 4 §:ä, joka rajaa mutta mahdollistaa hirven ja valkohäntäkauriin ajamisen esimerkiksi alueen hiljaisemmissa eteläosissa.

Inarin kunta

Inarin kunta viittaa lausunnossaan ehdotuksen uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille annetun lain muuttamisesta 21 b §:n 3 momenttiin (metsästys Lemmenjoen kansallispuistossa) sekä ehdotuksen Urho Kekkosen kansallispuistosta annetun lain muuttamisesta 6 §:n 2 ja 3 momentteihin (turvekammien rakentaminen ja metsästys Urho Kekkosen kansallispuistossa).

Inarin kunnan mielestä edellä esiin nostetut lakiehdotukset esitettyssä muodossaan loukkaavat perustuslain ja kansainvälisten sopimusten yhdenvertaisuus- ja syrjimättömyysperiaatetta. Perustuslain 17 § 3 momentissa on turvattu saamelaisten oikeus ylläpitää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Tämä oikeus ei kuitenkaan saa loukata perustuslain 6 §:ssä mainittua yhdenvertaisuuden vaatimusta. Suomessa saamelaiskulttuuriin kuuluvien elinkeinojen ja tapakulttuurin harjoittaminen ei ole säädetty saamelaisten yksinoikeudeksi. Edellä todettu yhdenvertaisuusvaatimus korostuu Suomen ratifioimissa kansainvälisissä sopimuksissa.

Inarin kunta toteaa, että edellä mainitut lakiehdotuksessa esitetyt muutokset ovat oikean suuntaisia ottaen huomioon paikallisen kulttuurin ja sen tosiasian, että paikallisen kulttuurin harjoittaminen ja muusta lainsäädännöstä johtuva asuinpaikkaan liittyvät kotikuntaoikeudet saattavat eriytyä esimerkiksi opiskelun tai työn takia. Tämä ei kuitenkaan saa johtaa eriarvoisuuteen eri kansanryhmien välillä. Ehdotettujen muutosten esitettyssä muodossaan voidaan katsoa vaarantavan Kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskevan kansainvälisen sopimuksen 2 artiklan kohdassa 1 a) mainitun periaatteen.

Inarin kunta pitää ehdotusta paikallisen asukkaan määritelmän tarkentamista tarkoittamaan myös paikallisen saamelaisyhteisön jäseniä hyvin ongelmallisena. Paikallisen saamelaisyhteisön jäsenyyttä ei voitaisi millään laillisella tavalla valvoa esimerkiksi metsästyksen yhteydessä. Ehdotus tulisi aiheuttamaan merkittäviä ristiriitoja kuntalaisten ja Inarista kotoisin olevien keskuudessa. Inarin kunta esittää, että paikallisen asukkaan määritelmää ei laajenneta, vaan jatkossakin kotikunta määrittelee asukkaan oikeudet.

Kajaanin kaupunki

Kajaanin kaupunki esittää, että esityksestä laiksi Talaskankaan luonnonsuojelualueesta annetun lain muuttamisesta poistetaan 2 a §:n rauhoitussäännöksistä 3 momentti malminetsinnän sallimisesta alueella Metsähallituksen luvalla. Talaskangas on ainoa Kajaanin kaupungin alueella sijaitseva valtion luonnonsuojelualue, jonka luonnon monimuotoisuuden ja suojeluarvojen turvaaminen edellyttää suojellun alueen säilyttämistä yhtenäisenä ja nykyisen laajuutena. Kajaanin kaupunki ei tule sallimaan kaivostoimintaa Talaskankaan alueella missään määrin.

Uuden luonnonsuojelulain (HE 76/2022 vp) mukaisesti kaivostoiminta ei ole mahdollista valtion luonnonsuojelualueilla (49 §), vaikkakin malminetsintää voi tehdä Metsähallituksen luvalla (52 §) edellyttäen, että alueen perustamistarkoitusta ei vaaranneta eikä aiheuteta suojelun perusteena oleville lajeille, luontotyypeille, vesitaloudelle taikka maisemalle vähäistä suurempaa haittaa (51 §). Näin ollen malminetsinnän salliminen Talaskankaan alueella on jo lähtökohtaisesti tarpeeton, joten Kajaanin kaupungin mielestä se voidaan poistaa lakiehdotuksesta. Kajaanin kaupungilla ei ole muilta osin huomautettavaa lakiehdotuksesta.

Kuusamon kaupunki

Yleisesti ottaen kokonaisuus on pääsääntöisesti perusteltu ja ottaa riittävällä tavalla huomioon paikallisten asukkaiden oikeudet ja turvaa mahdollisuuden luonnonvarojen hyödyntämisen kestävästi.

Selvyyden vuoksi Oulangan kansallispuiston metsästystä koskevassa karttaliitteessä olisi syytä mainita myös susi ja karhu. Lisäksi olisi suotavaa, että hirven saisi hakea maastoajoneuvolla (mönkijä/ moottorikelkka) ilmoitusmenettelyllä (Metsähallitukselle), ja ainakin lumipeitteisenä aikana ilman eri maksua.

Lakia Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualueesta annetun lain muuttamisesta tulisi harkita muotoiltavaksi uudelleen. Jatkovalmistelussa tulisi harkita säädösvalmistelua siten, ettei määräaikaisia metsästyskieltoja ketjuttamalla

synny petoreservaatteja, joissa - de facto - kaikenlainen suurpetojen häirintä tai metsästys olisi kielletty tavalla, joka on omiaan lisäämään painetta petovahinkojen korvaamiseen valtion varoista.

Lieksan kaupunki

Lieksan kaupunki kannattaa sisältömuutosta, jolla mahdollistetaan maakaapeliin sijoittaminen kansallispuiston alueelle Metsähallituksen luvalla.

Myönteistä on, että lakiluonnoksessa Kolin kansallispuistosta annetun lain muuttamisesta pyritään turvaamaan matkailupalvelut mahdollistamalla tietyin edellytyksin palvelevan hotellin majoitus-, ravintola- ja muiden palvelutilojen sekä laskettelurakennelmien kunnostaminen ja rakentaminen. Lisäyksenä lakiluonnoksen tekstiin Lieksan kaupunki esittää täsmennyksen, jossa todetaan, että alueella sijaitsevat matkailu- sekä rinnetoiminnan alueet ja toiminta turvataan.

Lakiluonnoksessa todetaan, ettei uuden luonnonsuojelulain 50 § 1 mom. 10 kohdan mukainen hirven ja valkohäntäkauriin ajoa koskeva poikkeus olisi voimassa Kolin kansallispuiston alueella. Esitys on ymmärrettävä ajatellen Kolin kansallispuiston keskeisiä matkailijakohteita ja sen läheisyydessä sijaitsevia reittejä. Kolin kansallispuiston alue ulottuu kuitenkin varsinkin eteläosissa alueille, joissa matkailijoiden määrä on varsin vähäinen. Liikenneturvallisuuden kannalta olisi tarkoituksenmukaista sallia hirven ja valkohäntäkauriin ajaminen joiltakin osin myös kansallispuiston alueella.

Koiralla ajamisen salliminen mahdollistaisi yhtenäisten metsästysalueiden muodostumisen kansallispuiston eteläisiin ja matkailijamääriltään vähäisempiin osiin. Tällöin erityisesti Kolin kansallispuiston eteläisissä osissa sijaitsevaa hirvikantaa voitaisiin metsästä turvallisesti yhteensovittaen alueeseen kohdistuvia erilaisia tavoitteita. Vieraslajien metsästämisestä osalta Lieksan kaupunki esittää, että minkin ja supikoiran lisäksi sallittaisiin myös villisian metsästäminen kansallispuistoalueella.

Sallan kunta

Sallan kunta pitää hyvänä monipolvisen ja pirstaloituneen lainsäädännön päivittämistä ja yhdenmukaistamista sekä rauhoitussäännösten saattamista asetuksista lain tasolle. Sallan kunta yhtyy Sallan Riistanhoitoyhdistyksen lausunnossa esitettyyn.

Pääosiltaan esityksen 21 b §:n 4 momentin sisältö, jossa säädettäisiin paikallisten asukkaiden metsästyksen sallimisesta Oulangan kansallispuistossa, on hyvä. Muutoksena esitysluonnokseen esitetään, että koko kansallispuiston alueella metsästyslain mukaisesti saisi metsästä pienriistaa, hirviä ja kaikkia suurpetoja, suden ja karhun lisäksi myös ilvestä ja ahmaa. Hirvenmetsästys tulisi sallia myös puistoalueen rajavyöhykkeellä samoilla säännöillä ja ohjeilla kuin on muuallakin Sallan kunnan alueella. Sallan kunta ei kannata esitystä, jossa Oulangan kansallispuiston länsiosaan Savilammen ja Saviaavan alueelle perustetaan metsästykseltä kielletty alue.

Sallan kunta yhtyy lain esitykseen, jossa luonnonsuojelulain 51 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun riistaeläinlajien yksilön poistamiseen on lisäksi oikeus kansallispuistossa toimivan paliskunnan osakkailla ja Suomen riistakeskuksen tähän tarkoitukseen erikseen nimeämällä henkilöillä kotikunnasta riippumatta.

Sallan kunta pitää tärkeänä Oulangan kansallispuiston neuvottelukunnan perustamisen säätämistä lailla (21 e §) ja pitää hyvänä, että riistanhoidon edustus (Salla, Kuusamo) on lisätty kokoonpanoon (12) ja yhtyy Sallan riistanhoitoyhdistyksen esitykseen siitä, että riistanhoidon edustaja nimettäisiin paikallisesta riistanhoitoyhdistyksestä.

Sallan kunta esittää lain sanamuodon muuttamista tältä osin "voidaan asettaa" sijaan "asetetaan" eli kuten esim. Urho Kekkosen kansallispuiston kohdalla, Metsähallituksella ei saisi olla asiassa harkintavaltaa perustamisen osalta.

Savukosken kunta

Lakimuutokset eivät saa heikentää millään muodolla paikallisten oikeuksia toimia mainituilla suojelualueilla, saavutettuja etuja ei saa heikentää. Porotaloustöissä tulee olla jatkossakin mahdollisuus liikkua mainituilla suojelualueilla myös koneellisesti. Poronhoitotöissä tulee pysyä oikeudet puun käyttöön ja paimennuspaikkojen ylläpitoon.

Myös Savukosken osalta tulee huomioida, että kunnan alueella on paikallisia Lapinkyliä, joiden paikallisten saamelaisyhteisön jäsenten oikeudet tulee huomioida kaikessa, kuten virallisella saamelaisten kotiseutualueella huomioidaan.

Paikallisille tulee palauttaa Maltion luonnonpuistoon vapaat metsästyoikeudet kuten ne ovat pysyneet paikallisilla puiston perustamisvaiheessa. Puiston alueelta on poistettu paikallisten metsästyoikeudet vuonna 1993. Maltion luonnonpuistoon tulee kohdentaa tutkimustoimintaa. Savukosken kunta puoltaa sitä, että Metsähallitus ei saa myöntää lupaa malminetsintään kansallis- ja luonnonpuistoissa. Paikallisilla tulee säilyä oikeus metsästää Urho Kekkosen kansallispuiston alueella. Urho Kekkosen kansallispuiston neuvottelukuntaan tulee nimetä Savukosken kunnan alueelta riittävä edustus.

Sodankylän kunta

Sodankylän kunta korostaa, että vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla perustettuja luonnonpuistoja, kansallispuistoja ja eräitä luonnonsuojelualueita koskevien lakien muuttamisen yhteydessä suojelualueiden käytön osalta paikallisten asukkaiden eri toimijoiden sekä ammatin- ja elinkeinonharjoittajien tarpeet tulee ottaa huomioon.

Sodankylän kunta edellyttää, että suojelualueiden rauhoitussäännöksiin päivittämisellä uuden luonnonsuojelulain mukaiseksi kaikkien Sodankylän kunnassa vakituisesti asuvien henkilöiden yhdenvertainen oikeus mm. kalastaa, metsästää, marjastaa, sienestää, liikkua, retkeillä, leiriytyä, pyöräillä tai harjoittaa matkailuun, poronhoitoon ja kalastukseen liittyvää elinkeinotoimintaa tulee taata. Suurpetojen poikkeuslupapyynti Sompion luonnonpuiston alueella tulisi olla myös sallittua.

Sodankylän kunta muistuttaa ja pyytää kiinnittämään erityistä huomiota siihen, että Urho Kekkosen kansallispuiston perustamisvaiheessa on hyvin vahvasti ja korostetusti haluttu säilyttää ja turvata paikallisille asukkaille oikeus harjoittaa kalastusta, metsästystä tai poronhoitoa taikka niihin liittyviä tehtäviä valtion omistamilla mailla. Tätä oikeutta ei suojelualueiden rauhoitussäännösten päivittämisen yhteydessä eikä muutoinkaan tule murentaa millään tavalla.

Sodankylän kunta pitää tärkeänä, että suojelualueiden läheisyydessä toimivan matkailuyritysten ja eri toimijoiden tarpeet huomioidaan.

Sodankylän kunnassa vakituisesti asuvien kalastusoikeus ns. kotikuntalaisen viehekalastuslupa Sodankylän kunnan alueella sijaitseville Suomu- ja Luttojoella tulee palauttaa tämän lainsäädäntöuudistuksen yhteydessä, kun rauhoitussäännökset päivitetään uuden luonnonsuojelulain mukaisiksi lainsäädäntöön. Sodankylän kunta korostaa, että viehekalastusoikeus on poistettu ilman mitään tosiasiallisia perusteita aikaisemman rauhoitussäännösten päivityksen

yhteydessä vuonna 2017 ja on ennen kaikkea, vastoin Urho Kekkosen kansallispuistosta annetun lain (25.1.1982) tahtoa ja sen henkeä.

Sodankylän kunta esittää, että laki Urho Kekkosen kansallispuistosta annetun lain muuttamisesta 6 §:ään lisätään seuraava kirjaus: Sen estämättä, mitä luonnonsuojelulain 50 §:n 1 momentin 5 kohdassa säädetään, kansallispuistossa on oikeus kalastaa ilman kiintiöitä ja aikarajoja kausiluvalla kalastuslain mukaisesti kotikunnassaan niillä, joiden kotikuntaan kansallispuisto sijoittuu. Suomu- ja Luttojoet ovat olleet kautta-aikain sodankyläläisten kalastus ja virkistysaluekohteita, puhutaan ikaikaisesta nautinto-oikeuden palauttamisesta muutaman vuoden tauon jälkeen. Kotikuntalaisten viehekalastusoikeuden palauttamisessa on kyse perustuslain suomasta yhdenvertaisuuden toteutumisesta ja paikalliskulttuurin harjoittamisesta.

Sodankylän kunta pyytää valmistellusta lakipaketista uuden lausuntokierroksen ennen lakipaketin hyväksymistä eduskunnassa.

Utsjoen kunta

On tärkeää, että saamelaisten kotiseutualueella varmistetaan saamelaisten kulttuurin ylläpitämisen ja kehittämisen edellytykset rauhoitussäännöksiin tehtävin kirjauksin perustuslain mukaisesti.

Utsjoen kunta kiinnittää huomion lakiluonnoksen Kevon luonnonpuistoa koskeviin kirjauksiin, jotka ovat osin puutteellisia. Uuden luonnonsuojelulain 21 § 2 momentissa säädettäisiin, että Kevon luonnonpuiston alueella paikalliset saamelaisyhteisön jäsenet voisivat rakentaa luotaiselinkeinojen harjoittamista varten turvekammeja ilman metsähallituksen lupaa. Utsjoen kunta esittää, että Metsähallituksen rooli pidetään ennallaan ja turvekammien rakentaminen edellyttäisi Metsähallituksen lupaa. Oikeus turvekammien rakentamiseen tulisi olla myös erityisperusteisten oikeuksien omistajilla.

Perusteiksi tulee lisätä myös kalastus. Pykälän 5 momentissa sallittaisiin LSL 50.1 § 5-kohdan mukaan myös kalastus Kevon luonnonpuiston vesistöissä vain paikallisille saamelaisyhteisön jäsenille ja erityisperusteisten oikeuksien omistajille, sekä kulkuoikeuden turvaaminen tukikohtiin ja kalastuspaikoille.

Nykyisessä luonnonsuojelulaissa on sallittu paikallisille ihmisille marjojen ja sienien poimiminen myös Kevon luonnonpuiston alueella. Tämä mahdollisuus tulee salla uudessakin laissa Kevon alueella. Kevon luonnonpuistossa on nykyisin sallittu riekon ansapyynti paikallisille asukkaille. Tämä mahdollisuus tulee säilyttää edelleen 21 § 3 momentin mukaan. Poronhoidon salliminen poronhoitolain mukaisesti Kevon luonnonpuiston alueella on tärkeä kirjaus lakiesityksessä.

Vieremän kunta

Lakiluonnoksen pykälässä kaksi todetaan, että Metsähallitus voi antaa luonnonsuojelulain 52 §:n 5 momentin mukaisesti luvan malminetsintään luonnonsuojelualueella. Vieremän kunta esittää, että kyseinen kirjaus poistetaan Talaskankaan luonnonsuojelun alueelta. Talaskangas on kokonsa, vesistöjen herkkyyden ja luonnon monimuotoisuuden osalta sellainen kohde, että malmin hyödyntäminen kyseisellä alueella ei ole missään olosuhteissa kestävällä tavalla mahdollista. Pienriistan ja hirven metsästyksen sallimien lakiesityksen mukaisesti on hyvä asia ja turvaa osaltaan metsästykskulttuurin säilymisen ja kehittymisen alueella.

6. Saamelaiskäräjät

Saamelaiskäräjät on esittänyt luonnonsuojelulain säännöksen luvanvaraisista poikkeuksista laajentamista kattamaan saamelaisten kotiseutualueella saamelaisten perinteisiin elinkeinoihin liittyvät, välttämättömät rakennukset ja rakennelmat. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan saamelaisten perinteisten elinkeinojen harjoittamiseen liittyvät välttämättömät rakennukset ja rakennelmat tulee sallia alueilla, joissa niitä on perinteisesti käytetty, ja kaikkien alueella käytettyjen rakennustyyppien pystytys tulee olla sallittu, mutta tiukasti sidottuna perinteisten elinkeinojen harjoittamiseen.

Saamelaiskäräjät näkee, että saamelaisten perinteisten elinkeinojen ja kulttuuriperinnön ylläpitämistä koskevaa tavoitetta palvellakseen ehdotusta tulee vielä tarkastella ainakin seuraavista näkökulmista: lainsäätäjän päätäntävalta siitä, minkälainen rakennuskanta kuuluu saamelaiskulttuuriin kullakin suojelualueella; saamelaisten oikeus ylläpitää ja kehittää perinteisiä elinkeinojaan ml. niiden nykyaikaiset harjoittamisen muodot; saamelaisten kotiseutualueeseen kohdistuva kieltä ja kulttuuria koskeva itsehallinto; Saamelaiskäräjien asema saamelaisten edustajana; niiden, joiden etua tai oikeutta rakentaminen voi koskea, oikeus tulla kuulluksi (vrt. poronhoitolain 53 §:n mukainen valtion viranomaisen neuvotteluvollisuus). Saamelaiskäräjät huomauttaa, että Urho Kekkosen kansallispuistoon sisältyy myös saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolisia alueita.

Saamelaiskäräjät pitää esitettyä perustetta saamelaiskulttuurin jatkuvuuden ja kulttuuriperinnön siirtymisen turvaamisesta tärkeänä ja näkee säännösehdotuksen oikeasuuntaiseksi. Saamelaiskäräjät toteaa kuitenkin, että esitetty oikeuksien osoittaminen mahdollisesti uusille henkilöille edellyttää myös kyseisen henkilön oikeuksien vahvistamista. Nykyisen lainsäädännön antamissa puitteissa esitys tarkoittaa, että Saamelaiskäräjät vahvistaisi henkilön olevan paikallisen saamelaisyhteisön jäsen. Saamelaiskäräjät näkee, että säännösehdotus edellyttää käytännössä saamelaisten kotiseutualueella sijaitsevan suojelualueen hallinnan kehittämistä ja vastaavasti edellytysten luomista Saamelaiskäräjille toteuttaa esimerkiksi paikallishallintoa vastaava rakenne. Saamelaisten perinteiset maiden ja vesien hallintajärjestelmät kuten siidat ovat valtiollisen kehityksen seurauksena murentuneet eikä kulttuuri-itsehallintoa ei toimeenpanna maankäyttösektorilla vaan käytännössä saamelaisten kotiseutualueen maankäytöstä päättävät muut tahot, etenkin Metsähallitus.

Saamelaiskäräjät näkee, että riekon ansapyynti tulee sallia Sompion luonnonpuistossa kuten tähänkin saakka, koska alue kuuluu saamelaisten kotiseutualueeseen ja on tärkeää huomioida saamelaisten kotiseutualueella asuvien saamelaisten yhdenvertaisuus.

Urho Kekkosen kansallispuisto ulottuu myös saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolelle, joka tulee lakiehdotuksessa huomioida, kuten yllä todettiin. Marjastus ja sienestys kuuluvat saamelaisten perinteisesti ja edelleen aktiivisesti harjoitamiin elinkeinoihin. Saamelaisyhteisöissä on tieto perinteisistä keräilypaikoista ja näiden hyödyntäminen tulisi olla jatkossa sallittua.

Saamelaiskäräjät pitää tervetulleena, että Mallan luonnonpuistoa koskevasta poronhoitokiellosta luovuttaisiin. Perustuslain ja järjestyssäännön välillä on vallinnut ristiriita. Saamelaiskäräjät muistuttaa, että poronhoitolain 53 §:n mukaan valtion viranomaisen on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä.

Lakiehdotuksen mukaan ilveksen ja ahman metsästys olisi jatkossakin kielletty Lemmenjoen kansallispuistossa. Saamelaiskäräjät esittää, että poikkeusta harkittaisiin uudestaan ja sallittaisiin myös ahman ja ilveksen metsästys.

Saamelaiskäräjät näkee tärkeäksi, että hallituksen esitykseen kirjataan täsmällinen määritelmä siitä, mikä käsittää perinteistä kullanhuuhdontaa. Saamelaiskäräjät toteaa, että ns. lapiokaivussa käytetään säännönmukaisesti apuvälineinä

ainakin polttomoottorikäyttöisiä vesipumppuja. Saamelaiskäräjät ei näe perusteita säätää lain tasolla Urho Kekkosen kansallispuistossa kullanhuuhton sallimisesta. Oikeusnormisto on olennaisesti kehittynyt sitten 1970-luvun alun ja nykyinen lainsäädäntö painottaa ympäristönsuojelua, luonnonarvoihin liittyvää intressipunnintaa ja alkuperäiskansaoikeuksia.

7. Paliskunnat, riistanhoitoyhdistykset, kalastalousalueet

Alakitkan paliskunta, Sallan paliskunta, Oivangin paliskunta

Riistakeskuksen myöntämiä metsästyslain 41 a §:n mukaisia poikkeuslupia myönnetään henkilöille, yrityksille ja yhdistyksille. Riistakeskus ei tällöin nimeä metsästyksen osallistuvia henkilöitä. Viranomaisen valvonta perustuu ilmoitusmenettelyllä ja riistavalvojan/poliisin/rajavartiolaitoksen valvonnalla. Poikkeusluvan saaja ilmoittaa metsästyksen osallistuvat metsästäjät poliisille, rajavartiolaitokselle, riistakeskukselle ja riistanvalvojalle. Paliskunnat haluavat lausua lakimuutoksesta, että lakimuutos (Laki eräiden uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtioneille annetun lain muuttamisesta 21 b § 7 mom.) on ristiriidassa metsästyslain kanssa (30 § ja Metsästysasetus 23 §:n 3, 4 ja 5 momentit).

Paliskunnat ehdottavat, että lain eräiden uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtioneille annetun lain muuttamisesta 21 b §:n 7 momentissa säädettäisiin seuraavaa: "Luonnonsuojelulain 51 §:n 1 momentin 3 nojalla sallittavaan riistaeläinlajien yksilön poistamiseen on oikeus luonnonsuojelualueella toimivan paliskunnan osakkaille sekä erikseen nimetyillä henkilöillä kotikunnasta riippumatta." Erikseen nimetyillä henkilöillä tarkoitetaan metsästyslain 41 a §:n mukaisen poikkeuslupapyyntin luvan mukaista pyyntiinlähtöilmoitusta.

Oulangan kansallispuistossa poronhoito on tällä hetkellä haasteellista pitkien matkojen takia, koska maastoajoneuvolla kesäaikaan kulkeminen ei ole sallittua ilman ympäristöministeriön erillistä lupaa. Paliskunnat haluavat lausua lakimuutoksesta, että maastoliikennelain 4 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaisesti poronhoidossa ei tarvittaisi erillistä lupaa maastossa kulkemiseen. Paliskunnat haluavat säilyttää kansallispuiston nykyisellään, eikä maastoliikenne riko kansallispuiston perustamistarkoitusta.

Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualan rauhoitussäännösten poikkeuksiin, esimerkiksi 2 a §:n, tulee lisätä oikeus luonnonsuojelulain 51 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla sallittavaan riistaeläinlajien yksilön poistamiseen luonnonsuojelualueella toimivan paliskunnan osakkaille sekä erikseen nimetyille henkilöille kotikunnasta riippumatta.

Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojeluan alue sijoittuu Oivangin ja Alakitkan paliskuntien alueelle. Alueella on voimassa olevan asetuksen mukaan leiriytyminen kielletty, ellei alueen järjestyssäännössä toisin määrätä. Alueen voimassa olevan järjestyssäännön mukaan: "Poronhoitotöihin liittyvinä erityisoikeuksina on sallittu maastoliikenne, leiriytyminen, tulenteke ja sitä varten polttopuun ottaminen."

Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualan rauhoitussäännösten poikkeuksiin, esimerkiksi 2 a §:n, tulee lisätä kirjaus siitä, että alueella on sallittu tilapäinen leiriytyminen ja tulenteke poronhoitotehtävissä. Alueen paliskunnilla on tulentekemiseen tarve poronhoitotöissä ollessaan. Tämä vastaa myös nykyistä oikeustilannetta alueella. Oikeus maastoliikenteeseen tulee maastoliikennelaista ja polttopuun ottamisen oikeus poronhoitolaista.

Kemin-Sompion paliskunta

Lausuntomme kohdistuu Urho Kekkosen kansallispuistoon sekä Maltion ja Värriön luonnonpuistoihin.

Nyt tehtävällä lainsäädäntötyöllä ei saa heikentää poronhoidon toiminta- ja kehittämisedellytyksiä. Poronhoidon harjoittaminen tulee olla mahdollista jatkossa samalla tavoin kuin aiemminkin.

Maasuurpetojen porotaloudelle aiheuttamat vahingot ovat olleet erittäin korkealla tasolla pitkään ja tilanne on porotalouden kannattavuuden näkökulmasta kestävä. Maasuurpetojen aiheuttamien vahinkojen rajoittaminen on välttämätöntä sallia säädösvalmistelussa olevilla suojelualueilla jatkossakin. Maasuurpetojen poikkeusluvalla tapahtuva metsästys on sallittava kaikilla suojelualueilla.

Luonnonsuojelulain 51 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun riistaeläinlajien yksilön poistamiseen on poronhoitoalueella lisäksi oikeus kyseisellä alueella toimivan paliskunnan osakkailla ja Suomen riistakeskuksen tähän tarkoitukseen erikseen nimeämällä henkilöillä kotikunnasta riippumatta. Tämä on erittäin tärkeä ja kannatettava lisäys.

Esityksestä on syytä poistaa sana ”tilapäinen” koskien leiriytymistä poronhoitotehtävissä. Paliskunnan osakkaat toimivat laajoilla, syrjäisillä alueilla pitkiä aikoja poronhoitotehtävissä ja esimerkiksi poroaitojen peruskorjaustehtävissä, jolloin alueella on tarpeen leiriytyä pidempiaikaisesti. Myös paliskuntien tarvitsemia aidankorjaukseen tarvittavia puita pitää pystyä ottamaan suojelualueilta jo olemassa olevan käytännön mukaisesti.

Kemin-Sompion paliskunnan alueella turvekammeille ei suojelualueilla ole tarvetta ja jos niiden rakentaminen sallittaisiin niin rakentamiselle tulisi olla paliskunnan hyväksyntä. Luonnoksessa esitetään paikallisen saamelaisyhteisön jäsenille oikeutta metsästää metsästyslain mukaisesti. Kemin-Sompion paliskunnan alueella ei ole tarvetta laajentaa metsästysoikeutta.

Kuivasalmen paliskunta

Rauhoitussäännöksiä ei ollut aikomus tiukentaa lakia muutettaessa. Lakiluonnoksen 49.1 § 5-kohdan mukaan kuitenkin ilveksen ja ahman pyynti vahinkoperusteisen poikkeusluvalla ei olisi enää jatkossa mahdollista. Tämä olisi merkittävä tiukennus rauhoitussäännökseen ja tulisi aiheuttamaan kohtuutonta haittaa poronhoidolle. Ahmat ja ilvekset aiheuttavat suuren osan Kuivasalmen paliskunnan petovahingoista. Kuivasalmen paliskunta vaatii poronhoitolain 53 §:n mukaista neuvottelua, mikäli tällaista rauhoitussäännöksen tiukennusta tullaan lakien muuttamisessa edistämään.

Lemmenjoen kansallispuisto on tietöntä erämaata jossa etäisyydet ja siirtymät maastossa ovat pitkiä. Maininta tilapäisen leiriytymisen sallimisesta tulee muuttaa siten, että myös pitempiaikainen leiriytyminen on sallittua tarvittaessa.

Pitsloman luonnonsuojelualueella tulee myös sallia suurpetojen pyynti vahinkoperusteisen poikkeusluvalla jatkossakin. Tällaiseen vahinkoa aiheuttavan suurpedon poistoon tulee olla mahdollista osallistua myös Kuivasalmen paliskunnan osakkaan, jonka kotikunta on muu kuin Kittilä.

Käsivarren paliskunta

Käsivarren paliskunta pitää esitystä tärkeänä. Käsivarren paliskunnan näkemyksen mukaan saamelaisten oikeuksiin ehdotetut muutokset voivat olla merkittäviä. Jatkovalmistelussa tulisi arvioida muutosten vaikutuksia tarkemmin suhteessa perustuslain 17.3 §:ään saamelaisten oikeudesta ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan.

Jatkovalmistelussa saamelaisten oikeuksista ja niiden turvaamisesta lausutut tulee ottaa asiallisesti huomioon niin, että esitykseen ei jää sisäistä ristiriitaa tai ristiriitaa suhteessa uuden luonnonsuojelulain saamelaisten kulttuurinsuojan, PL

17.3 §:n ja Suomea sitovien kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa. Esimerkkeinä esitysluonnoksesta ilmenevistä sisäisistä ristiriidoista Käsivarren paliskunta nostaa lausutun alkuperäiskansojen perinteisen tiedon merkityksestä luonnon monimuotoisuuden suojelulle, saamelaiskulttuurin suoran yhteyden luonnon monimuotoisuuden säilymiseen korostaen PL 17.3. §:n ja PL 20 §:n yhteyttä ja kotiseutualueella hoito- ja käyttösuunnitelmien laadinnan tapahtuvan vuorovaikutuksessa asianomaisten saamelaisyhteisöjen kanssa saamelaisten perinteinen tiedon ollessa osa suunnittelun tietoaineistoa. Ehdotetuissa rauhoitussäännöksissä edellä esitettyjä esimerkkejä ei ole mitenkään konkretiassa huomioitu eikä saamelaisten vapaan, tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen periaatetta ole säännöksissä edellytetty.

Käsivarren paliskunta kannattaa esityksessä ehdotettua poronhoitokiellosta luopumista Mallan luonnonpuistossa, joka kokonaisuudessaan kuuluu Käsivarren porosaamelaisten kotiseutuun. Käsivarren paliskunta yhtyy näkemykseen, jonka mukaan poronhoitokiello on PL 17.3 §:n kulttuurin ylläpidon ja kehittämisen vastainen. Käsivarren paliskunta kiinnittää huomion poronhoito-oikeutta rajoittavaan viittaukseen luonnonsuojelulain 50.5 §:ssä säädetysti. Jatkovalmistelussa tulisi kiinnittää huomioita yleisiin edellytyksiin rajoittaa perusoikeuksia. Jotta mahdollinen rajoitus ei olisi mielivaltaisen, rajoituksen mahdollistavia ”luonnonarvoja” tulisi avata esimerkein. Luonnonarvojen vaarantuminen laidunpaineen vuoksi ei ole Käsivarren paliskunnan näkemyksen mukaan myöskään tarpeeksi tarkkarajainen oikeuttamaan saamelaisten PL 17.3. §:n perusoikeuksien rajoittamisen.

Käsivarren paliskunta huomauttaa ehdotetun 4 a §:n olevan ristiriidassa esitysehdotuksessa lausutun saamelaiskulttuurin suoran yhteyden luonnon monimuotoisuuden säilymisen kanssa, joka korostaa perustuslain 17.3 §:ssä säädetyn saamelaiskulttuurin ylläpitämistä koskevan oikeuden yhteyttä 20 §:ssä säädettyyn ympäristövastuuta koskevaan perusoikeuteen. Jatkovalmistelussa tulisi Käsivarren paliskunnan mukaan punnita sekä laajemmin että tarkemmin PL 17.3 §:n ja PL 20 §:n välistä suhdetta ottaen huomioon ehdotuksessa todettavan, että valmistelussa on huomioitu uudistetun luonnonsuojelulain 55 §:ssä lausuttu vaatimus saamelaisten kulttuurin ylläpitämisen ja kehittämisen edellytysten turvaamisesta.

Ehdotettu laki eräiden luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille annetun lain muuttamisesta tulisi lisäksi sisältää menettelyn, joka varmistaa saamelaisille mahdollisuuden antaa vapaa ja tietoon perustuva ennakkosuostumus poronhoito-oikeutta Mallan luonnonpuistossa rajoitettaessa ja poroaitojen rakentamista suunniteltaessa. Käsivarren paliskunta esittää, että saamelaisten oikeuksien turvaamisen kannalta ehdotuksen jatkovalmistelussa tulisi lisäksi löytää tapa turvata laissa asianmukainen menettely saamelaisten kuulemiseksi perusoikeuden rajoitusta ja nyt mainittujen poroaitojen rakentamista suunniteltaessa sekä säätää muutoksenhausta poronhoito-oikeutta rajoitettaessa ja poroaitoja mahdollisesti rakennettaessa.

Esityksessä lausutaan poronhoidon sallimisen ja toisaalta sen rajoittamisen Mallan luonnonpuistossa mahdollisesti vaikuttavan luonnontilaan sitä kohentavasti. Käsivarren paliskunta huomauttaa, että saamelaisten oikeuksien toteutumista ja luonnon monimuotoisuuden säilymistä ei saa asettaa vastakkain. Poronhoito-oikeutta mahdollisesti rajoitettaessa tulee rajoituksista neuvotella vuorovaikutuksessa saamelaisen paikallisyhteisön kanssa sekä sen perinnetietoa kunnioittaen, perinnetieto huomioon ottaen ja paikallisen porosaamelaisyhteisön haluun luonnon monimuotoisuuden säilymisen turvaamiseen luottaen.

Saamelaisten kulttuuriin kuuluvat kautta Saamenmaan niin poronhoito, metsästys kuin kalastus. Myös turvekammit ovat osa kollektiivista kulttuuriperimää. Sama koskee riekon ansapyyntiä kuin marjastusta. Tämän vuoksi laissa eräiden uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille annetun lain muuttamisesta ehdotettavat, saamelaisten perinteisten elinkeinojen ja kulttuuriperinnön ylläpitämisellä perusteltavat muutokset tulisi lisätä myös Mallan luonnonpuistosta säätävään lakiin mukaan lukien uuden luonnonsuojelulain poronhoitoa koskeva 51 §:n 1 momentin 6 kohdan mukainen poronhoito laajempaan poronhoitolain (848/1990) mukaisesti. Lisäksi Käsivarren paliskunta

huomauttaa riekon ansapyynnin kieltämisestä Sompion luonnonpuistossa perusteella, että sijaintikunnassa (Sodankylä) ei metsästyslainsäädännön mukaan riekonpyynti ansoilla ole sallittu. Sompion luonnonpuisto Sodankylän kunnan pohjoisosassa kuuluu lain saamelaiskäräjistä (974/1995) 4 §:ssä säädettyyn saamelaisten kotiseutualueeseen.

Jatkovalmistelussa Käsivarren paliskunta pyytää ympäristöministeriötä järjestämään paliskunnan kanssa poronhoitolain 53 §:n mukaiset neuvottelut.

Lapin paliskunta

Lapin paliskunnan osalta asia koskee Urho Kekkosen kansallispuistoa ja Sompion luonnonpuistoa.

Paliskunta esittää, että turvekammien rakentamiseen tulee olla paliskunnan hyväksyntä ja lakitekstiin tulee tarkentaa ne luontaiselinkeinot, joita laki koskee. Turvekammin määritelmä tulee myös tarkentaa.

Poronhoidon edellytyksiä ei saa kaventaa vaan entisestään vahvistaa. Paliskunnilla tulee olla mahdollisuus rakentaa ilman erillistä lupaa poronhoidon tarvitsemia rakenteita sekä ottaa tähän tarkoitukseen puuta. Lakiluonnoksessa maininta tilapäisestä leiriytymisestä tulee poistaa sana "tilapäinen".

Paliskunnan osakkailla tulee olla mahdollisuus poistaa Suomen riistakeskuksen myöntämällä poikkeusluvalla vahinkoa aiheuttava riistaeläinlaji kotikunnasta riippumatta sekä Urho Kekkosen kansallispuistossa että Sompion luonnonpuistossa.

Uuteen lakiin ei tarvita lisäystä perinteisin menetelmin tapahtuvasta kullankaivuusta. Kaikki ylimääräinen toiminta häiritsee paliskunnan vapaaseen laiduntamiseen perustuvaa poronhoitoa.

Muotkatunturin paliskunta

Lemmenjoen kansallispuiston alueella tulee sallia Riistakeskuksen poikkeusluvalla ilveksen ja ahman pyynti ilman Metsähallituksen erillistä lupaa. Lisäksi saamelaisten kotiseutualueella on tarkoitus varmistaa saamelaisten kulttuurin ylläpitämisen ja kehittämisen edellytykset rauhoitussäännöksiin tehtävin kirjauksin. Metsästys ja metsästysajat Lemmenjoen kansallispuiston alueella ovat myös neuvottelukysymys. Vaadimme poronhoitolain 53§:n mukaista neuvottelua ympäristöministeriöltä kyseisessä asiassa.

Paistunturin paliskunta

Paliskunta tuo lausunnossaan erityisesti esille paliskunnan alueella sijaitsevan Kevon luonnonpuistoa koskevia kohtia.

Esityksen mukaan paikallisen saamelaisyhteisön jäsenet saisivat rakentaa luontaiselinkeinojen harjoittamista varten tarpeellisia turvekammeja Kevon luonnonpuistoissa ilman Metsähallituksen lupaa. Paistunturin paliskunta ei pidä tätä esityksen osaa hyvänä. Nykyisin voimassa olevan käytännön mukaan hakijan on tullut tehdä lupapyyntö kammin rakentamisesta Metsähallitukselle. Metsähallitus on asiantuntijaorganisaationa selvittänyt esimerkiksi kammin sijoituspaikan sopivuuden rakentamiselle, ottaen huomioon alueen luontoarvot, uhanalaiset lajit, muinaisjäännökset yms. tekijät. Lisäksi lupaviranomainen on pyytänyt lausunnon paliskunnalta suunnitellun paikan sopivuudesta poronhoidolle. Nykyinen toimintamalli säännöksineen on ollut toimiva. Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain mukaan luontaistalouden ohessa harjoitettava matkailijoiden opastaminen, majoittaminen ja muu palvelutoiminta kuuluvat luontaiselinkeinoihin. Muutoksen jälkeen kammien rakentaminen ed. mainituihin

tarkoituksiin voisi olla mahdollista ilman Metsähallituksen lupaa. Säännöksellä voisi olla huomattavia seurauksia Kevon alueella tapahtuvalle maastoajoneuvoliikenteelle.

Paistunturin paliskunta toteaa lausuntonaan, että metsähallitus on avannut säännöksen mahdolliset vahingolliset seuraukset omassa lausunnossa kattavasti ja paliskunta yhtyy lausunnossaan näihin näkemyksiin.

Paistunturin paliskunta lausuu, että poronhoitoalueella sijaitsevilla kansallispuistoissa tulee saada rakentaa poronhoidon edellyttämiä kämppejä, poroaitoja ja muita rakenteita, ottaa poronhoitoon tarvittavaa puuta sekä tilapäisesti leiriytyä ja tehdä avotulen poronhoitoon liittyen.

Palojärven paliskunta

Poiketen muista luonnonpuistoista, Pisavaaraa koskevaan hallituksen esityksen luonnokseen ei ole lisätty pykälään 4 a seuraavanlaista kohtaa: ”Luonnonsuojelulain 51 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun riistaeläinlajien yksilön poistamiseen on poronhoitoalueella lisäksi oikeus luonnonpuistossa toimivan paliskunnan osakkailta ja Suomen riistakeskuksen tähän tarkoitukseen erikseen nimeämällä henkilöillä kotikunnasta riippumatta.”

Huomattava on, että paliskunta toimittaa viranomaisille listan poikkeuslupapyyntiin osallistuvista metsästäjistä. Suomen riistakeskus ei ole nimennyt pyyntiin osallistuvia metsästäjiä tähänkään mennessä, vaan se on ollut poikkeusluvan saaneen paliskunnan tehtävä. Palojärven paliskunta vaatii, että vastaava kirjaus lisätään hallituksen esitykseen Pisavaaran luonnonpuiston rauhoitussäännöksiin siten, että Suomen riistakeskuksen rooli nimeämisen kohdalla muutetaan samalla paliskunnan tehtäväksi. Palojärven paliskuntaa ei saa jättää eriarvoiseen asemaan verrattuna muihin paliskuntiin, joita hallituksen esityksen luonnos koskee. Paliskunnalla on tarve käyttää poikkeuslupia alueella maasuorpetojen aiheuttamien vahinkojen vähentämiseksi.

Pudasjärven paliskunta

Olvassuon kohdalla poikkeuslupapyynti tulisi sallia lakiesityksen perusteella. Poronhoitoon liittyvät rakennus ja poronhoito on hyvin huomioitu.

Sallivaaran paliskunta

Sallivaaran paliskunta pitää erittäin hyvänä, että luonnoksen mukaan esitys toteuttaisi saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksien toteutumista, oikeutta ylläpitää ja kehittää kulttuurimuotoon kuuluvien perinteisten elinkeinojen kuin poronhoidon, kalastuksen ja metsästyksen harjoittamista. Esitystä turvekammien rakentamista koskevan poikkeuksen laajentamisesta saamelaisten kotiseutualueen kansallispuistoihin ei ainakaan Lemmenjoen osalta ole tarpeen.

Lemmenjoen kansallispuiston alueella tulee sallia Riistakeskuksen poikkeusluvalla ilveksen sekä ahman poikkeuslupa perustuva pyynti ilman Metsähallituksen erillistä lupaa.

Ehdotuksen mukaan Lemmenjoen kansallispuistossa saisi kaivoslain mukaisesti huuhtoa kultaa ilman konevoimaa. Lisäksi Metsähallituksen luvalla kansallispuistoon saisi rakentaa kaivoslain 26 §:n 2 momentissa tarkoitettua rakennuksen tai rakennelman kullanhuuhtontaa varten. Esityksessä esitetyt kullankaivuun rakennelmien salliminen alueella on poronhoidon kannalta erittäin vaikea, koska maan käsittely muuttaa aina luontoa ja kullankaivuu on jo nyt pilannut Lemmenjoen kansallispuistossa paljon tunturialueen vesistöjä ja porojen laidunalueita ja tunturimaisemaa,

että niitä ei kansallispuiston alueella tule sallia. Joten rakennukset ja ko. toimintaan liittyvät pykälät tulee kokonaan poistaa.

Matkailun osalta, koiravaljakkotoimintaa ei tule lainkaan sallia kansallispuiston alueella.

Metsästys ja metsästysajan Lemmenjoen kansallispuiston alueella ovat neuvottelukysymyksiä ja kansallispuiston alueen paliskuntien (Sallivaaran, Muotkatunturin ja Kuivasalmen paliskunnat) kanssa on käytävä erilliset poronhoitolain 53 §:n mukaiset neuvottelut ko. esitykseen liittyvistä asioista.

Tolvan paliskunta

Tolvan paliskunnalla on kansallispuiston alueella poronhoidon harjoittamisoikeus, joka on poronhoitolailla vahvistettu ikaikainen nautintaoikeus. Posion kunnan asukkailla on metsästyslain mukaan oikeus vapaaseen metsästyksen kotikuntansa valtion mailla ja kansallispuiston alueella.

Lausunnolla oleva hallituksen esitys muuttaisi merkittävästi nykyistä tilannetta, jossa alueen paliskunta voi saada kansallispuistoon poikkeusluvan suoraan Suomen riistakeskukselta ilveksen tai ahman pyynnille tai kannanhoidolliselle metsästykselle. Maasuurpetojen, myös ilveksen ja ahman, pyynti on välttämätöntä poroille aiheutuvien petovahinkojen vähentämiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi. Ilveksen ja ahman rajaaminen pyydettyjen lajien ulkopuolelle hallituksen esityksessä ei ole mitenkään perusteltua ja olisi suuri muutos nykyisiin oikeuksiin alueella. Tolvan paliskunta vaatii, että ehdotuksesta poistetaan sanat ”muita riistalajeja kuin ilvestä ja ahmaa”.

Tolvan paliskunta vaatii poronhoitolain 53 §:n mukaisia neuvotteluita hallituksen esityksestä, mikäli alueen paikallisten asukkaiden ja elinkeinonharjoittajien oikeuksia aiotaan muuttaa näin ennenkuulumattomalla tavalla.

Inarin riistanhoitoyhdistys

Ehdotuksen laiksi eräiden uusien luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille annetun lain muuttamisesta 21 b §:n kolmas momentti sekä Urho Kekkosen kansallispuistosta annetun lain muuttamisesta 6 §:n 2-3 momentit esitetyssä muodossaan loukkaavat perustuslain ja kansainvälisen sopimusten yhdenvertaisuus- ja syrjimättömyysperiaatetta.

Lakiesityksessä on tehty merkittäviä muutoksia erityisesti metsästyslain 8 § alueella keskeisen paikallisen asukkaan määritelmään ja saamelaisten oikeuteen metsästää lakiesityksessä mainituilla alueilla. Inarin riistanhoitoyhdistys toteaa, että esitetty paikallisen saamelaisyhteisön jäsenyyden määritelmän puuttuminen mahdollistaisi sen, että suojelualueilla metsästyksen oikeutettujen metsästäjien määrä kasvaisi hyvin merkittävästi nykyisestä. Tämä voisi aiheuttaa myös hyvin merkittäviä ristiriitoja kuntalaisten ja Inarista kotoisin olevien keskuudessa. Edellä mainittu määritelmä ei olisi käytännössä mitenkään valvottavissa metsästyksen valvontaa suorittavien viranomaisten tai riistanhoitoyhdistysten metsästyksenvalvojien toimesta. Inarin riistanhoitoyhdistys esittää, että paikallisen asukkaan määritelmää ei laajenneta, vaan jatkossakin kotikunta määrittelee asukkaan oikeudet.

Sallan riistanhoitoyhdistys

Sallan riistanhoitoyhdistyksen hallitus esittää, että koko kansallispuiston alueella metsästyslain mukaisesti saisi metsästää pienriistaa, hirviä sekä suden ja karhun lisäksi myös ilvestä ja ahmaa. Hirvenmetsästys tulisi sallia myös puistoalueen rajavyöhykkeellä samoilla säännöillä ja ohjeilla kuin on muuallakin Sallan kunnan alueella.

Sallan riistanhoitoyhdistyksen hallitus ei kannata esitystä, jossa Oulangan kansallispuiston länsiosaan Savilammen ja Saviaavan alueelle perustetaan metsästykseltä kielletty alue. Jos kuitenkin päätetään perustaa metsästykseltä kielletty alue, niin sen pitäisi rajoittua Savinajoen ja Oulangan kansallispuiston länsirajan, sekä Savilammen ympäristön alueelle.

Samoin mahdollisen saaliin poiskuljettaminen moottoriajoneuvolla, riistanhoitotöiden tekeminen ja pienpetojen pyyntiin liittyvä moottoriajoneuvolla liikkuminen maastossa tulisi sallia kansallispuistossa ainakin lumipeitteiseen aikaan samalla periaatteella kuin poronhoitotehtävissä olevilla henkilöillä. Lumettomassa maastossa moottoriajoneuvolla liikkuminen tulisi olla sallittua kansallispuiston huoltoväylillä ja muulla alueella Metsähallituksen erillisellä luvalla. Lupa moottoriajoneuvolla maastossa liikkumiseen pitäisi myöntää myös riistanhoitoyhdistyksen toimihenkilölle silloin kun hän liikkuu alueella valvonta-, tarkistus- tai riistanlaskentatehtävissä.

Tarkennuksena Sallan riistanhoitoyhdistyksen hallitus esittää esityksestä 21 e §, että riistanhoidon edustaja nimettäisiin paikallisesta riistanhoitoyhdistyksestä. Lakiin lisättäisiin uusi pykälä, jossa säädettäisiin Oulangan kansallispuiston 12 jäsenisestä neuvottelukunnasta.

Suomussalmen riistanhoitoyhdistys

Martinselkosen luonnonsuojelualueella tulisi hirvenmetsästysoikeus olla mahdollista myös paikallisten rekisteröityjen metsästyseurojen ulkopaikkakuntalaisjäsenillä. Alueen valtion mailla on tähän saakka metsästännyt hirveä myös 1-2 pientä ulkopaikkakuntalaisista koostunutta hirvenmetsästyseuroetta, joilla on ollut 1 tai 2 hirvenkaatolupaa. Saatujen kokemusten mukaan heidän läsnäolonsa ei ole aiheuttanut ongelmia. Suurpetojen vahinkoperusteinen metsästyksen / pyynti pitää olla mahdollista Martinselkosen suojelualueella.

Lokka-Porttipahta kalatalousalue, Sodankylän kalatalousalue sekä Lapin Vapaa-ajankalastajat ry

On tärkeää, että suojelualueiden rauhoitussäännökset päivitetään ajan tasalle ja että suojelualueiden käytön osalta paikallisten asukkaiden ja eri toimijoiden tarpeet otetaan huomioon. Suojelualueiden rauhoitussäännöksiä päivittämisellä ei saa kaventaa tai heikentää kunnassa vakituisesti asuvien henkilöiden oikeutta mm. metsästää, kalastaa, marjastaa, sienestää, liikkua, retkeillä, leiriytyä, pyöräillä ynnä muuta. Lisäksi tulee säilyttää sovitut maastoliikenneoikeudet jo sovitulla reiteillä kalastukseen ja metsästyksen.

Sodankylän kuntalaisilla on ollut Urho Kekkonen kansallispuiston perustamissääntöön perustuva oikeus harjoittaa kalastusta/viehekalastusta ja metsästää kansallispuistossa Sodankylän kuntaan kuuluvalla alueella. Kansallispuistoa perustettaessa lähdettiin periaatteesta, että kuntalaisten kalastus- ja metsästysoikeudet säilytetään siinä laajuudessa, kuin ne silloin olivat. Ennen nykyisen kalastuslain voimaantuloa oli Sodankylän kuntalaisten kalastus Urho Kekkonen kansallispuistossa kotikunnan alueella sallittua Metsähallituksen maksullisella kausiluvalla.

Kalastuslain muutoksen seurauksena Metsähallitus kiintiöi lohen ja taimenen nousualueen kalastuslupien kokonaismäärän lupa-alueittain ja samalla Sodankylän kuntalaisten erityisasema kausilupien myöntämisessä päättyi. Metsähallituksen mukaan menettely perustuu voimassa olevaan kalastuslakiin. Metsähallituksen menettely on sivuuttanut Urho Kekkonen kansallispuistosta vuonna 1982 annetun lain (6 §) ja luonnonsuojelulain 2 §:n 2 momentin perusteella asetuksella annetun Urho Kekkonen kansallispuistoa koskevien rauhoitusmääräysten perustelut sekä jättänyt huomioimatta tahtotilan, ettei paikallisten oikeuksia heikennetä.

Paikallisen väestön asettaminen samaan asemaan kuin muu väestö, on katsottu olevan ristiriidassa paitsi puiston perustamisessa sovittujen periaatteiden kanssa, myös rajoittavan alueen perinteiseen paikalliskulttuurin kuuluvan elämänmuodon harjoittamista. On huomattava, että Urho Kekkonen kansallispuiston Sodankylän kunnan puoleinen

alue sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella. Nykyinen käytäntö on siis ristiriidassa myös järjestyssäännössä mainittujen saamelaisten perustuslaillisten oikeuksien turvaamisen kanssa.

Katsomme, että kausiluvalla tapahtuva paikallisten harjoittama viehekalastus Suomu- ja Luttojoella sekä Metsähallituksen lupaehtojen mukainen kalastus tulee palauttaa osana hallittua luonnonvaran hyödyntämistä ja Urho Kekkosen kansallispuiston erityispiirrettä, kuten se on ollut ennenkin, edellisen kalastuslain aikana.

Ensimmäisenä vaihtoehtona esitämme, että koko Suomujoki varataan kalastuksen osalta Sodankylän kuntalaisille, joiden on mahdollista ostaa Metsähallituksen kausilupa. Kalastuslupan puitteissa voi yleisten lupaehtojen mukaisesti kalastaa vapaasti kalastuskauden aikana. Lupa on omakustannushintainen.

Toisena vaihtoehtona esitämme, että Suomujoen kalastuslupakiintiöistä varataan Sodankylän kuntalaisille 900- 1000 lupaa kalastuskaudelle. Metsähallitus siis varaa Sodankylän kuntalaisille mahdollisuuden hankkia vuosittain Suomujoen kalastukseen oikeuttavan kausiluvan, jonka puitteissa voi yleisten lupaehtojen mukaisesti kalastaa vapaasti kalastuskauden aikana. Lupa olisi omakustannushintainen.

Tenon kalastusalue

Kalastuslain 24 §:n nojalla pitää Tenon kalatalousalue perusteltuna, että lakiin kirjattaisiin kalatalousalueen edustusoikeus neuvottelukunnassa. Tenon kalatalousalueella on paras tietämys Kevon luonnonpuiston saamelaisten-, erityisperusteisten-, sekä vesialueen omistukseen perustuvista kalastusoikeuksista ja niiden käytöstä, sekä alueen kalastuksesta yleensäkin.

Kaikissa Kevon luonnonpuistoon liittyvissä toimissa, suunnitteluissa, laki- ja säädös valmisteluissa mitkä jotenkin liittyvät kalastukseen tai kalastusoikeuksiin on Tenon kalatalousalueen päästävä vaikuttamaan, koska kalatalousalueen voi katsoa edustavan saamelaisten oikeuksia. Utsjoella saamelaiset omistavat yksityisistä- ja osakaskuntiin kuuluvista vesialueen omistukseen perustuvista kalastusoikeuksista n. 90 % ja erityisperusteisista kalastusoikeuksista vielä suuremman osuuden. Lisäksi korkein oikeus on päätöksessään KKO: 2022:26 vahvistanut saamelaisille kalastusoikeuden. Saamelaisten mahdollisuus osallistua luonnonsuojelulain mukaiseen suunnitteluun ja päätöksentekoon on turvattava perustuslaissa edellytetyllä tavalla.

Saamelaisten eri elinkeinojen ja kulttuurimuotojen on oltava tasa arvoisessa asemassa, jotta perustuslain 6 §:n 1 momentti toteutuisi. Yhdenvertaisuus lain edessä vaatii, että paikallisella saamelaisyhteisön jäsenellä tulee olla oikeus harjoittaessa kalastusta käyttää moottorikelkkaa ja mönkijää puiston alueella samalla tavalla, kuin porotaloudessa. Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla liikkuminen tai ajoneuvon pysäyttäminen tai pysäköinti on sallittava myös paikallisella saamelaisyhteisön jäsenelle harjoitettaessa kalastusta puiston alueella. Kuitenkin vasomisaikana vasomisalueilla liikkuminen moottoriajoneuvoilla on vältettävä. Mikäli kalastuksen osalta ei sallita moottoriajoneuvojen käyttö, niin se aiheuttaa selkeästi vähäistä suurempaa heikennystä saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytyksiin.

9. Järjestöt, yhdistykset ja seurat

Arkipelagia-seura

Lausunto keskittyy ainoastaan hallituksen esityksen osaan, joka koskee Saaristomeren kansallispuistoa.

1 §: Kansallispuiston perustamistarkoitus säilyy ennallaan, jota seura pitää tärkeänä.

1 a §: Pykälän 3 momentissa mainittu Metsähallituksen oikeus määräämillään ehdoilla luovuttaa kotitarvekäyttöön polttopuuta ja karjan rehua on tarpeellinen. Seura ehdottaa, että tämä kohta muutettaisiin muotoon: "Metsähallitus voi määräämillään ehdoilla luovuttaa luonnonhoidon yhteydessä syntynyttä ylijäämäpuuta ja karjan rehua saaristolaisille ja muille niitä tarvitseville."

Metsästystä koskevat määräykset 4 momentissa noudattavat aiemman asetuksen linjaa. Seura katsoo, että on edelleen tärkeää rajata kansallispuistossa metsästys perinteisille saaristolaisille. Seura näkee kuitenkin tarpeelliseksi, että muutkin henkilöt kuin yhteistoiminta-alueen kylien asukkaat voisivat osallistua kansallispuistossa hirvieläinten ajoon.

Täpläkauriin metsästystä suoritetaan saaristossa samalla tavalla ajamalla kuin hirveä ja valkohäntäkaurista, joiden metsästys ajamalla on otettu huomioon uuden luonnonsuojelulain 50 § 1 mom. 10-kohdassa. Olisi luontevaa, että täpläkaurista voitaisiin vähentää kansallispuistossa myös tavanomaisessa metsästyksessä.

Metsästyslain 26 §:n mukaan pyyntiluvan varaisten hirvieläinten metsästyksessä "on huolehdittava siitä, että hirvieläinkanta ei metsästyksen johdosta vaarannu". On kuitenkin välttämätöntä voida poistaa kokonaan valkohäntäkauris ja täpläkauris mahdollisimman laajalta alueelta, mielellään koko kansallispuistosta. Seura ehdottaa tältä osin kirjoitettavaksi Saaristomeren kansallispuistolakiin tarkennusta, joka mahdollistaa näiden vieraslajien poistamisen puistosta kokonaan. Täpläkauris, valkohäntäkauris, minkki ja supikoira ovat vahingollisia vieraslajeja Saaristomeren kansallispuistossa.

1 b §: Seura haluaa kiinnittää huomiota siihen, että ns. normaalioloissa puolustusvoimat kävisivät rakentamisessa etukäteen neuvotteluja maanhaltijaviranomaisen eli Metsähallituksen kanssa. Näin voitaisiin välttää sellaista vahinkoa harvinaisille lajeille, luontotyypeille, maisemalle tai kansallispuiston toiminnalle, joka olisi vältettävissä huolellisella suunnittelulla. Jos lupamenettelystä luopuminen katsotaan välttämättömäksi, lakiin tulisi kirjata puolustusvoimille kuulemisvelvoite asiassa.

Kannanotto koskein vaihtomaiden käyttöä Saaristomeren kansallispuistossa:

Voimassa olevassa Saaristomeren kansallispuistolain 3 §:ssä on määräyksiä siitä, miten valtiolle ostettavia, erikseen nimettäviä alueita voidaan käyttää vaihtomaana eikä niitä maanhankinnan yhteydessä liitetä lainkaan kansallispuistokiinteistöön. Tällä tavoin on kansallispuistoon tullut jo ennen 3 §:n voimaantuloa vuonna 1991 joitakin pieniä maa-alueita, joissa ei voida soveltaa kansallispuiston rauhoitussäädöksiä. Seura näkee tarpeellisena, että uudistettavaan kansallispuistolakiin otetaan määräys, joka mahdollistaa puistoon jo kuuluvien, kansallispuiston tarkoituksen kannalta kelvottomien ja tarkkaan määriteltyjen palstojen irrottamisen kansallispuistosta.

Samalla on tarpeen pudottaa pois vuoden 1991 lain lopussa oleva vastaava kohta. Siinä otsikon "Muutossäädösten voimaantulo ja soveltaminen" on mainittu 6 kansallispuiston aluetta, joita voidaan käyttää vaihtomaana. Säädöksessä mainittujen alueiden vaihto toteutettu viimeisten 31 vuoden aikana siltä osin kuin se on ollut mahdollista.

BirdLife Suomi ry

Pidämme esitetystä kannatettavana. On hyvä, että rauhoitussäännöksiä yhtenäistetään ja päivitetään vastaamaan nykytilannetta ja nyky-yhteiskunnan tarpeita.

Mielestämme kaiken metsästyksen tulisi tapahtua luonnoksessa esitetyillä alueilla Metsähallituksen luontopalveluiden kontrolloimana, ja luonnon kestävä käytön vastainen ja lintudirektiivin 7 artiklan yksiselitteisesti kieltämä vesilintujen (haahkan) metsästys niiden pesimäaikaan tulee kieltää.

Alueilla tulisi lisäksi kieltää vieraslajien tahaton ja tahallinen istuttaminen ja levittäminen. Esimerkiksi kirjolohti luetaan sadan maailmanlaajuisesti haitallisimman vieraslajin joukkoon, mutta sen istuttamista tehdään jopa luonnonsuojelualueilla. Myös malminetsintä tulisi kieltää kaikilla alueilla.

Poronhoito on sallittu kaikkialla Pohjois-Suomessa - viime vuosina myös Mallan luonnonpuistossa. Mielestämme Mallan luonnonpuiston rooli Pohjois-Suomen luonnonpuistona, jossa porolaidunnusta ei ole, tulisi palauttaa. Lakiehdotusta tulee muuttaa siten, että Mallan luonnonpuistossa kielletään poronhoito samaan tapaan kuin vuonna 1981 annetussa asetuksessa.

Lisäksi pidämme perusteltuna, että esitystä muutetaan siten, että puolustusvoimilla olisi velvoite sopia Metsähallituksen luontopalveluiden kanssa toiminnastaan silloin, kun toiminta voi aiheuttaa muita kuin lyhytaikaisia ja vähäisiä vaikutuksia alueiden luonnolle.

Kaivosteollisuus ry

Suomessa ei tälläkään hetkellä tehdä malminetsintää kansallis- ja luonnonpuistoissa, joten uuden luonnonsuojelulain rauhoitussäännökset tältä osin ovat linjassa toiminnan kanssa. Rauhoitussäännöksissä esitetään tiukennuksia geologiseen kartoitukseen ja malminetsintään ja tämän osalta esitämme edelleen toiveen, että valtion muiden luonnonsuojelualueiden (52 § 5 momentti) osalta Metsähallitus asettaa läpinäkyvät ja kohtuulliset ehdot toimenpiteiden suorittamiseksi.

Punkaharjun luonnonsuojelualueesta annetun lain muuttamisesta 2a §:n rauhoitussäännöksissä ei ole mainintaa Metsähallituksen oikeudesta antaa luonnonsuojelulain 52 §:n 5 momentin mukaisesti lupaa malminetsinnälle luonnonsuojelualueella. Perusteluissa tämä momentti 4 kuitenkin tuodaan esiin, joten se lienee jäänyt vahingossa pois laista.

Kalastusseura Nuortin elinkautiset ry

Urho Kekkosen kansallispuiston Nuorttijoien vesistöosalla tulee vapaa-ajan kalastusaikojen ja-määräysten pysyä ennallaan eli 1.6.-31.8. Toiseksi lausumme Nuorttijoien vesistön Yli-Nuorttijoesta: Mikäli Yli-Nuorttijoki suojellaan, tulee vapaa-ajan kalastuksen jatkua siinä 1.6.-31.12. sekä kalastuksen, sen sääntöjen sekä sen määräysten säilyä ennallaan.

Kalatalouden Keskusliitto

Kalatalouden Keskusliitto pitää esitystä perusteltuna. Koska kalastuslain 24 §:n mukaan kalatalousalueen tehtävänä on alueellaan kalavarojen kestävä käytön ja hoidon suunnittelu sekä käyttö- ja hoitosuunnitelmaehdotuksen laadinta, hyväksytyyn suunnitelman toimeenpano ja sen vaikutusten seuranta, pitää Keskusliitto perusteltuna, että lakiin kirjattaisiin neuvottelukunnan edustukseen lisäksi kalatalousalueen edustusoikeus neuvottelukunnassa. Kalatalousalueella on yleensä laajasti tietoa alueellaan harjoitettavasta kalastuksesta, kalakannoista ja muusta kalastukseen liittyvästä tiedosta, joka hyödyttäisi osaltaan neuvottelukuntaa. Keskusliitto ehdottaa, että neuvottelukunta koskeviin säännöksiin lisättäisiin kalatalousalueen edustusoikeus.

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry

MTK pitää perusteltuna sitä, että valtion luonnonsuojelualueiden rauhoitussäännösten osalta pyritään selkeyden vuoksi yhdenmukaisuuteen. MTK ei esitä yksityiskohtaisia huomioita yksittäisten valtion luonnonsuojelualueiden

rauhotussäännöksistä, mutta pitää yleisesti ottaen tärkeänä, että aluekohtaiset erityispiirteet sekä paikallisten asukkaiden oikeuksia koskevat seikat tunnustetaan ja otetaan huomioon rauhoitussäännöksissä. MTK pitää tarpeellisena, että rauhoitussäännösten osalta varmistetaan perustuslain 80.1 §:n vaatimusten täyttyminen eli että yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista säädetään lailla. Näin ollen MTK pitää tämän vaatimuksen täyttämiseksi esitettyjä lakimuutoksia välttämättöminä.

Paliskuntain yhdistys

HE:n luonnos koskee poronhoitoalueella sijaitsevia Mallan, Pisavaaran, Kevon, Sompion, Maltion, Värriön, Sukerijärven, Runkauksen, Olvassuon ja Paljakan luonnonpuistoja sekä Lemmenjoen, UKK:n, Oulangan ja Riisitunturin kansallispuistoja ja Pitsloman, Mustarinnantunturin, Valtavaaran ja Pyhävaaran, Martinselkosen sekä Siikavaaran luonnonsuojelualuetta. Paliskuntiin kuuluvilla poronhoitajilla on alueillaan poronhoidon harjoittamisoikeus maan omistuksesta riippumatta (Poronhoitolaki 848/1990, PHL 3 §). Poronhoitoa varten tarkoitetulla alueella sijaitsevilla valtion mailla maata on käytettävä siten, ettei siitä aiheudu poronhoidolle huomattavaa haittaa (PHL 2 §). Valtion maita koskee viranomaisen neuvotteluvollisuus suunnitellessaan olennaisesti poronhoitoon vaikuttavia toimenpiteitä (53 §).

Maasuurpetojen porotaloudelle aiheuttamat vahingot ovat olleet erittäin korkealla tasolla pitkään. Tilanne on porotalouden näkökulmasta kestävä. Aiheeseen on ottanut kantaa useita kertoja myös valtionvarainvaliokunta (VaVM 36/2020 vp). Maasuurpetojen eli karhun, suden, ilveksen ja ahman metsästys on sallittava kaikilla suojelualueilla. Tämän tulee koskea niin kannanhoidollista kuin poikkeuslupapyyntiäkin.

Hallituksen esityksen luonnoksessa on pääosin säilytetty ennallaan nykyiset oikeudet ja kirjattu aluekohtaisia poikkeuksia lakeihin. Tämä on perusteltua alueen alkuperäisten oikeuksien sekä myös suojelualueiden hyväksyttävyyden säilyttämiseksi.

Perusteluissa sivulla 22 lukee: ”Voimassa oleva säännös ehdotetaan säilytettävän laajempaan kuin uuden luonnonsuojelulain poronhoitoa koskeva 51 §:n 1 momentin 6 kohdan mukainen poronhoito poronhoitolain (848/1990) mukaisesti.” Tulkitsemme, että tässä tarkoitetaan 50 § 1 momentin 6-kohtaa (ei 51 §). Sama viittaus 51 §:n on myös muualla lain perusteluiden puolella.

”Suomen riistakeskuksen tarkoitukseen erikseen nimeämä henkilö” on syytä kirjata lakeihin eri tavalla. Suomen riistakeskus ei nimeä pyyntiin osallistuvia metsästäjiä tällä hetkellä, vaan se on poikkeusluvan saaneen paliskunnan tehtävä.

Mallan luonnonpuisto: Lausuttavana olevassa luonnoksessa poronhoito Mallassa sallitaan, mikä on erittäin tärkeää ja vastaa käytännössä alueen nykyistä tilannetta. Lausuttavana olevan luonnoksen luonnonsuojelulain 59 § 5 kohtaa koskeva kirjaus poikkeaa tulevan luonnonsuojelulain kirjauksesta. Hallituksen esitys tulee korjata vastaamaan tulevaa luonnonsuojelulakia. Hallituksen esitystä on syytä muokata Käsivarren paliskunnan esittämällä tavalla ja tarvittaessa neuvotella PHL 53 §:n mukaisesti.

Pisavaaran luonnonpuisto: Poiketen muista luonnonpuistoista, luonnokseen ei ole lisätty kohtaa: ”Luonnonsuojelulain 51 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun riistaeläinlajien yksilön poistamiseen on poronhoitoalueella lisäksi oikeus luonnonpuistossa toimivan paliskunnan osakkailla ja Suomen riistakeskuksen tähän tarkoitukseen erikseen nimeämällä henkilöillä kotikunnasta riippumatta.” Vastaava kirjaus on syytä lisätä Pisavaaran luonnonpuiston rauhoitussäännöksiin.

Pisavaaran osalta ei ole perusteltua kirjata ”Mainitun lain 50 §:n 1 momentin 6 kohdassa mainittu poronhoito on järjestettävä siten, että alueen luonnonarvot eivät vaarannu”. Poronhoito alueella ei vaaranna alueen luonnonarvoja.

Kevon ja Sompion luonnonpuistot: Kevon alueella toimiva Paistunturin paliskunta ja Sompion alueella toimiva Lapin paliskunta ovat nostaneet esille huolen siitä, että turvekammeja voitaisiin esityksen kirjauksella rakentaa mihin vain, jolloin niiden sijoittamisessa ei arvioitaisi vaikutusta poronhoidolle. Uudet rakenteet voivat tuoda mukanaan häiriötä poroille ja poronhoitotöille ja liikkuminen aiheuttaisi luonnon kulumista. Mikäli kammien rakentaminen luontaiselinkeinojen harjoittajille edelleen sallittaisiin, tulisi niiden olla Metsähallituksen luvan varaisia.

Lemmenjoen kansallispuisto: Esityksen 21 b §:n mukaan ilveksen ja ahman pyynti kielletään kokonaan. Alueella on välttämätöntä voida edelleenkin rajoittaa ja ennalta ehkäistä suurpetojen porotaloudelle aiheuttamia vahinkoja. Tämä ehdotus muuttaisi nykytilannetta merkittävästi ja aiheuttaisi huomattavan taloudellisen taakan alueen paliskunnille.

Esityksen luonnoksessa sanotaan: ”- - poronhoitoalueella sijaitseissa kansallispuistoissa saa - - tilapäisesti leiriytyä”. Lemmenjoen kansallispuiston alueella on kaikilla alueen paliskunnilla oikeus ja tarve poronhoitotöissä pidempiaikaiseen kuin tilapäiseen leirytykseen. Yhdistys esittää ”tilapäisesti” -sanan poistamista HE:n luonnoksesta.

Riisitunturin kansallispuisto: Hallituksen esityksen luonnoksen kirjaus 6 a § muuttaisi merkittävästi nykyistä tilannetta, jossa alueen paliskunta voi saada ilveksen tai ahman pyynnille suoraan poikkeusluvan Suomen riistakeskukselta ja että alueella on mahdollista metsästää kannanhoidollisen pyynnin yhteydessä. Nykyistä oikeustilannetta ei saa muuttaa.

Oulangan kansallispuisto: Paliskunnat ovat aiemmin esittäneet, että Oulangan puiston säädöksiin lisättäisiin metsästettäviä riistalajeja (ilves ja ahma) tai että listaus metsästyksen sallimista lajeista otettaisiin kokonaan pois. Ehdotuksessa porotaloudelle vahinkoa aiheuttaville riistaeläinlajien yksilöille voisi jatkossa saada luonnonsuojelulain 51 §:n 1 momentin 3-kohdan mukaisen poikkeusluvan Metsähallitukselta, mikä on tärkeä uudistus. On tärkeää kirjata ulkopaikkakuntalaisen paliskunnan osakkaan ja lisäksi muiden tarkoitukseen nimettyjen henkilöiden oikeudesta osallistua poikkeusluvan toimeenpanemiseen.

Urho Kekkonen kansallispuisto: Esityksen luonnoksessa sanotaan: ”- - kansallispuistossa saa - - tilapäisesti leiriytyä”. Esityksestä on syytä poistaa sana ”tilapäinen”. Paliskunnat toimivat UKK-puiston laajoilla, syrjäisillä alueilla pitkiä aikoja poronhoitotehtävissä ja esimerkiksi poroaitojen peruskorjaustehtävissä, jolloin alueella on tarpeen leiriytyä pidempiaikaisesti.

Pitsloman luonnonsuojelualue: Rauhoitussäännösten poikkeuksiin tulee lisätä oikeus luonnonsuojelulain 51 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla sallittavaan riistaeläinlajien yksilön poistamiseen luonnonsuojelualueella toimivan paliskunnan osakkaille sekä erikseen nimetyille henkilöille kotikunnasta riippumatta. Paliskuntien yhdenvertaisuuden vuoksi on tärkeää, että kaikille luonnoksessa käsiteltäville alueille annetaan samanlaiset säädökset.

Mustarinnantunturin luonnonsuojelualue: Lausuttavana olevassa hallituksen esityksen luonnoksessa ei anneta erikseen poikkeuksia rauhoitussääntöihin. Mustarinnantunturin luonnonsuojelualueella tulee lakiesitykseen kirjata erikseen poikkeus, jonka mukaan sallitaan poronhoidolle puun ottaminen, leirytyminen ja avotulen tekeminen poronhoitotöissä. Tällä hetkellä ne sallitaan suojelualueen järjestyssäännössä. Rauhoitussäännösten poikkeuksiin tulee lisätä oikeus luonnonsuojelulain 51 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla sallittavaan riistaeläinlajien yksilön poistamiseen luonnonsuojelualueella toimivan paliskunnan osakkaille sekä erikseen nimetyille henkilöille kotikunnasta riippumatta.

Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualue: Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualueen rauhoitussäännösten poikkeuksiin tulee lisätä kirjaus siitä, että alueella on sallittu tilapäinen leirytyminen ja tulenteke poronhoitotehtävissä. Alueen paliskunnilla on tulentekemiseen tarve poronhoitotöissä ollessaan. Tämä vastaa voimassa olevaa

järjestyssääntöä alueella. Rauhoitussäännösten poikkeuksiin tulee lisätä oikeus luonnonsuojelulain 51 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla sallittavaan riistaeläinlajien yksilön poistamiseen luonnonsuojelualueella toimivan paliskunnan osakkaille sekä erikseen nimetyille henkilöille kotikunnasta riippumatta.

Martinselkosen luonnonsuojelualue: 2 § 3 momentissa viitataan tulevan luonnonsuojelulain 50 §:n kun kohdassa on tarkoitettu viitata 51 §:n. Esityksen viittaus tulevan lain 51 §:n sekä edellä mainittu lisäys poistoluvan mukaiseen oikeuteen ovat perusteltuja ja erittäin tarpeellisia lisäyksiä alueelle. Paliskunta on kärsinyt vaikeasta petovahinkotilanteesta pitkään.

Luonnonsuojelualueita koskevia esityksiä on syytä muuttaa esitetyllä tavalla. Myös alueiden paliskuntien kannanotot tulee ottaa huomioon hallituksen esityksen viimeistelyssä. Poronhoitoalueelle sijoittuvien suojelualueiden rauhoitussäännöksistä on syytä neuvotella poronhoitolain 53 §:n mukaisesti alueen paliskuntien kanssa, mikäli ne katsovat sen tarpeelliseksi. Neuvotteluvaihtoehto tulee hoitaa asianmukaisesti ja oikea-aikaisesti niin, että valmisteluun on vielä mahdollisuus vaikuttaa.

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry

Mielestämme kansallispuistossa tai muillakaan luonnonsuojelualueilla ei pitä sallia malminetsintää – ei Metsähallituksen luvalla eikä muutenkaan - nykyisen Luonnonsuojelulain (1096/1996) 15 § kohdan 7 mukaan. Viranomaisilla ei ole mitään mahdollisuuksia valvoa malminetsintää ja katsoa sekä tutkia voidaanko sen ei-toivottuja vaikutuksia tarvittaessa ennallistaa sekä vaatia toiminnanharjoittajaa tekemään ennallistamiset.

Linnansaaren kansallispuistossa harjoitetaan ammattikalastusta, jota mielestämme ei pitäisi jatkaa, sillä tämä alue on osin rauhoitettu saimaannorpan sekä taimenen, järvilohen ja nieriän tähden.

Siilasmajan kilta ry

Lausumme, että kyseinen esitys on erittäin tarpeellinen ja tulee saattaa voimaan varsinaisen luonnonsuojelulain uudistamisen yhteydessä mahdollisimman nopeasti. Katsomme, että luonnoksen tarkastelu perustuslain vaatimuksiin on jäänyt osittain puutteelliseksi. Lausumme, että malminetsintän kieltäminen kansallispuistoissa ja luonnonpuistoissa on ehdottoman välttämätöntä. Laissa on tarkennettava, että kieltäminen koskee sekä kairauksin toteutettavaa malminetsintää, että kairauksin toteutettavaa geologista tutkimusta. Katsomme, että maininta ”geologinen tutkimus” aiheuttaa oleellisen lainsäädännöllisen ristiriidan, joka loukkaa kansallispuistojen ja luonnonpuistojen perustamistavoitteita sekä ympäristöperusoikeutta ja asianosaisten osallisyhteisöjen oikeusturvaa.

Luonnosehdotuksen mukaan Metsähallitus saa luonnonsuojelulain 52 §:n 5 momentin nojalla antaa luvan malminetsintään. Katsomme yleisen ympäristöetuuden ja asianosaisten oikeusturvan turvaamisen kannalta oikeudenkäytön vastaiseksi sen, ettei luonnoksessa ole esitetty menettelyä, kuinka ja minkälaisiin selvityksiin perustuen malminetsintäluvan myöntämisedellytykset lupahakijan tulee lupahakemuksessaan esittää, kuinka Metsähallituksen on lupahakemus kuulutettava asianosaisten, osallisyhteisöjen ja lausunnonantajaviranomaisten lausuntojen hankkimiseksi, ja kuinka muutoksenhakuoikeus turvataan asiassa.

Luonnosesityksessä lausutaan, että ”Uuden luonnonsuojelulain 55 §:n saamelaisen kulttuurin ylläpitämisen ja kehittämisen edellytykset on turvattava perustettaessa valtion luonnonsuojelualueita saamelaisen kotiseutualueelle”, kuvauksen perustuvan ilmeisen virheelliseen tulkintaan perustuslain 17 ja 20 §:n ja KP-sopimuksen 27 artiklan velvoitteista, ja tällä tulkinnallaan on rajannut saamelaisia koskevan tulkintansa koskemaan vain virallisella ns. tunturi- ja inarinsaamelaisen kotiseutualueella olevia saamelaisyhteisöjä. Kuitenkin historiallinen kolta-alue ja

metsäsaamelaisalue on ollut tutkitusti laajempi, joten tämä tulee ottaa lainsäädäntötyössä huomioon. Painotamme, että KP-sopimuksen tarkoittamia saamelaisten vähemmistöryhmiin kuuluvia saamelaisia on muuallakin kuin saamelaisten kotiseutualueella. Lakiehdotuksen ei voi katsoa vahvistavan riittävästi saamelaisten oikeuksia koskevan perustuslain 17 §:n 3 momentin toteutumista.

Lausumme, että Oulangan kansallispuiston perustamisasiakirjoissa oli luvattu varmistaa alueen paikallisten kalastus- ja leiriytymisoikeudet. Jäseniltä on tullut viestiä, että niitä on heikennetty, ja he vaativat käytänteiden korjaamista alkuperäiseen tilaan. Siten nykyinen täysrauhitus on alueen perinteisen kalastuskulttuurillisten oikeuksien vastainen tilanne. Se, että ko. paikka on nyt täyskalastuskiellossa, on johtanut Jyrävänsuvannon hauki-, särki- ja ahvenkannan räjähtämiseen, mikä ei ole alueen harjuksen- ja taimenenpoikasten etu. Sama on tilanne Kiutakönkään suvannossa ja alapuolisella Oulankajoella sekä Yläpuolisella Oulangan Avento- ja Savinalammella.

Painotamme, että paikallisilla tuleekin olla oikeus väliaikaisesti leirytyä jokivarsissa ja käyttää maapuuta polttopuiksi, jos sitä ei ole tulipaikoilla enää saatavilla kansallispuiston liian suureksi paisuneen turistimäärän takia.

Suomen latu ry

Suomen Latu pitää oleellisen tärkeänä, että luonnonsuojelulain nojalla perustetuissa kansallis- ja luonnonpuistoissa, sekä muilla luonnonsuojelualueilla turvataan ulkoilu ja luonnon virkistyskäyttö. Suomen Latu pitää tärkeänä myös sitä, että kansallispuistoja säätelevät lait, asetukset, sekä kansallispuistojen hoito- ja käyttösuunnitelmat ovat mahdollisimman saman suuntaiset kansallispuistoista riippumatta. Suomen Latu kannattaa turvekammien rakentamisen mahdollistamista Urho Kekkosen kansallispuistossa.

Esityksen perusteluissa todetaan, että ”Ehdotusten myötä aluekohtaiset erityispiirteet säilyisivät osana rauhoitussäännösten kokonaisuutta.” Tämä on tärkeää, koska eri alueilla on omia erityispiirteitä esimerkiksi luonnon virkistyskäytön tavoissa.

On tärkeää, että jatkossakin Urho Kekkosen kansallispuiston neuvottelukunta on Metsähallituksen kutsuttava kokoon vailla tarveharkintavaltaa. Ko. neuvottelukunnan toimikauden piteneminen vuodella kolmesta neljään vuoteen on perusteltua. On tärkeää, että Metsähallitus varaa riittävästi rahoitusta ko. neuvottelukunnan toimintaan.

Suomen luonnonsuojeluliitto

Suomen luonnonsuojeluliiton mielestä lakipaketti on yleisesti ottaen monella tavalla tarpeellinen säädösten päivitys. Alueiden pelisääntöihin on tehty vain pientä hienosäätöä. Alueilla sallittuja luontoa kuluttavia toimintoja olisi voitu karsia enemmän.

Yleisesti ottaen ”paikallisen asukkaan” määritelmää ei ole järkevää yhdistää automaattisesti kuntalaisuuteen. Esitämme harkittavaksi vaihtoehdoksi paikallisen asukkaan määritelmän rajaamista alueen kylien tai korkeintaan siihen rajoittuvien kylien vakinaiisiin asukkaisiin. Lisäksi metsästyksen salliminen ulkopaikkakuntalaisille esimerkiksi ”Suomen riistakeskuksen nimeämien henkilöiden toimesta” on hyvin ongelmallista. Kaikki metsästys tulee kyseessä olevilla alueilla saattaa Metsähallituksen luvan varaiseksi. Vastaavasti etelän saaristokansallispuistoissa tulee kieltää ainakin haahkan kesämetsästys. Kalastuksessa pyyntivälineiden tulee olla norppaturvallisia.

Haitallisten vieraslajien vähentämiseksi voidaan poiketa kestävän käytön periaatteesta. Valkohäntäkauriin lisäksi täpläkauris voi aiheuttaa joillakin alueilla vaaraa suojelualueiden kasvillisuudelle. Vastaavasti vieraiden kalalajien istuttaminen tulee kieltää (esimerkiksi kirjolohi).

Kaikille nyt kyseessä oleville alueille tulee ehdottomasti säätää malminetsintäkielto. Lemmenjoen ja Urho Kekkosen kansallispuiston kullankaivuuseen tulee edellyttää Metsähallituksen lupa.

Kolin matkailurakentamisen rima on asetettu sen 2 b §:ssä "merkittävästi"-sanaan. Se on aivan liian salliva, joten esitämme "merkittävästi"-sanan poistoa. Rakennusmassoja ei Kolilla tule enää lisätä, koska se vaarantaa kansallismaisemakohteen luonnetta ja henkeä. Mahdollinen lisärakentaminen tulee suunnata kansallispuiston ulkopuolelle.

Mallan luonnonpuistossa on tärkeää voida rajoittaa porojen laidunnuspainetta esimerkiksi aitauksilla.

Puolustusvoimien tulee sopia uusista rakenteista ja suurista harjoituksista Metsähallituksen kanssa suojeluarvojen turvaamiseksi. Selkeintä olisi toki edellyttää niiltä Metsähallituksen lupaa.

Lakipaketti olisi ollut mahdollisuus myös päivittää alueiden rajauksia, mutta sitä ei nyt tehty. Näihin asioihin tulee palata pikimmiten.

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri

SLL Lappi ry lausuu, että kyseinen esitys on erittäin tarpeellinen ja tulee saattaa voimaan varsinaisen luonnonsuojelulain uudistamisen yhteydessä mahdollisimman nopeasti.

SLL Lappi katsoo, että Oulangan kansallispuiston jo ylisuureksi kasvanutta matkailijapainetta olisi hyvä ohjata Oulangan Hautajärveltä UKK-reittiä pitkin kohti Sallatunturin kansallispuistoa, ja välissä olevan Palotunturin vaarajono tulee liittää osaksi Sallan kansallispuistoa. Avento- ja Maaninkajoet tulee sisällyttää arvokkaan Oulangan vaellustaimenen kutu- ja poikastuotantoalueina Oulangan kansallispuistoon.

SLL Lappi ry lausuu, että Urho Kekkosen kansallispuiston perustamisasiakirjoissa oli luvattu varmistaa alueen paikallisten oikeudet nautintaan ja perinteisiin elinkeinoihin. Muistutamme, että Nuorttijoki on koltta- ja metsäsaamelaiden nautinta-alueita ja lisäksi Kemin-Sompion erämaa metsäsaamelaiden poronhoitoaluetta.

Käytännössä malminetsintää ei ole tähänkään asti harjoitettu kansallis- ja luonnonpuistoissa, joten ehdotetut muutokset eivät vaikuttaisi tosiasiallisesti malminetsinnän mahdollisuuksiin, mutta selkeyttäisivät tilannetta. Lausumme, että malminetsinnän kieltäminen kansallispuistoissa ja luonnonpuistoissa on ehdottoman välttämätöntä. Tämän vuoksi laissa on tarkennettava, että kielto koskee sekä kairauksin toteutettavaa malminetsintää, että kairauksin toteutettavaa geologista tutkimusta. Katsomme, että maininta "geologinen tutkimus" aiheuttaa oleellisen lainsäädännöllisen ristiriidan, joka loukkaa kansallispuistojen ja luonnonpuistojen perustamistavoitteita sekä ympäristöperusoikeutta ja asianosaisten osallisyhteisöjen oikeusturvaa. Koska lakiluonnoksessa ei myöskään yksioida säädöksiä malminetsinnälle eikä geologiselle tutkimukselle, ei synny myöskään juridista perustetta menettelylle, miksi geologisen tutkimuksen nimellä saisi Metsähallituksen luvalla toimia kansallis- ja luonnonpuistoissa.

Luonnosehdotuksen mukaan Metsähallitus saa luonnonsuojelulain 52 §:n 5 momentin nojalla antaa luvan malminetsintään. Katsomme yleisen ympäristöetouden ja asianosaisten oikeusturvan turvaamisen kannalta oikeudenkäytön vastaiseksi sen, ettei luonnoksessa ole esitetty menettelyä, kuinka ja minkälaisiin selvityksiin perustuen malminetsintäluvan myöntämisedellytykset lupahakijan tulee lupahakemuksessaan esittää, kuinka Metsähallituksen on lupahakemus kuulutettava asianosaisten, osallisyhteisöjen ja lausunnonantajaviranomaisten lausuntojen hankkimiseksi, ja kuinka muutoksenhakuoikeus turvataan asiassa.

Suomen metsästäjäliitto

Luonnon- ja kansallispuistoissa voimassa olevien säännösten mukaan sallittu metsäpuiden käpyjen ja siementen kerääminen sekä metsänjalostukseen tarvittavien kasvinosien vähäinen ottaminen alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen luvalla tulisi säilyttää, sillä pitkällä aikavälillä tarve saattaa ilmastonmuutoksen vuoksi lisääntyä.

Tulee sallia hylkeen pyynti ja linnustus niillä alueilla, jotka sijoittuvat yleiselle vesialueelle. Perämerellä kasvanut itämerennorppakanta ja koko Itämerellä kasvanut harmaahyljekanta eivät tarvitse enää suojelualueita, vaan pyyntimäärien rajoittaminen MMM:n asetuksella on riittävä rajoitus kannanhoidossa. Myös riistalintujen metsästyksen säättely tapahtuu metsästysaikoja ja -rajoituksia säätelemällä. Lisäksi tulee varmistaa, että kaikkiin paikkakuntalaisten tai muiden metsästyslupiin liittyy lupa poistaa haitallisia vieraslajeja minkkiä ja supikoiraa.

Vahinkoperusteisella luvalla tulee saada poistaa luvan tarkoittama yksilö lajista riippumatta kaikilla alueilla.

Hirvieläinten ajoon tulee kaikilla alueilla voida osallistua myös muut, kuin paikalliset. Lupa pyyntiin tai ajoon olisi paikallisten ohella myös yhdistyksen jäsenillä silloin, kun alueen metsästysoikeutta/-lupa on luovutettu kyseiselle yhdistykselle. Muussa tapauksessa yhdistyksen muualla asuvat jäsenet, jotka toteuttavat paikkakunnalla pyyntiä ja kannanhallintaa, joutuvat kohtuuttomaan asemaan.

Karkalin luonnonpuiston osalta Metsästäjäliitto esittää, että uuden luonnonsuojelulain säännökset tulisivat sellaisenaan sovellettaviksi, mukaan lukien marjojen ja sienien poimiminen ja kalastusta koskevat yleispoikkeukset sekä hirven ja valkohäntäpeuran ajaminen.

Riisitunturin, Pyhätunturin, Pallas–Ounastunturin ja Lemmenjoen kansallispuiston osalta ilveksen ja ahman metsästystä ei tule rajoittaa uusilla rajoituksilla niillä alueilla, joilla se on tähän asti ollut sallittuna.

Saaristomeren sekä Tammisaaren kansallispuiston osalta yleisesti tulee sallia haitallisten vieraslajien poisto, hylkeen pyynti ja linnustus niillä alueilla, jotka sijoittuvat yleiselle vesialueelle. Paikallisille varatun linnustusoikeuden ohella tulee heidän voida poistaa minkkiä ja supikoiraa. Paikallisten ohella hirvieläinten pyyntiin/ajoon tulee voida osallistua myös muut kuin paikkakuntalaiset.

Kolin kansallispuiston osalta liitto esittää, että hirven ja valkohäntäpeuran ajo alueella tulee olla sallittua.

Hirvestysaikaan loka, marras ja joulukuussa kävijämäärät ovat hyvin vähäiset. On myös huomattava, että hirvieläinten ajo ei aiheuta vaaraa kävijöille, vaan korkeintaan ohimenevän häiriön. Lisäksi ajo tapahtuu alueella, jossa hirvieläimet viihtyvät, eli muualla kuin kävijävilkkaimilla paikoilla.

Puurijärven ja Isonsuon kansallispuiston osalta liitto pitää kannatettavana ja tarpeellisenä hirven ja valkohäntäpeuran ajon sallimista alueilla.

Nuuksion kansallispuiston osalta liitto esittää, että hirven ja valkohäntäpeuran ajo alueella tulee olla sallittua.

Hirvestysaikaan loka, marras ja joulukuussa kävijämäärät ovat vähäiset verrattuna vilkkaaseen kesälomakautteen. On myös huomattava, että hirvieläinten ajo ei aiheuta vaaraa kävijöille, vaan korkeintaan ohimenevän häiriön.

Ystävyyden puiston Elimyssalossa tulisi voida metsästää myös sutta, ahmaa ja karhua, mikäli riistaviranomainen sellaiselle on luvan harkinnut myöntää. Lupa pyyntiin tai ajoon olisi kuntalaisen ohella myös kunnassa sijaitsevan yhdistyksen jäsenillä silloin, kun alueen metsästysoikeutta on luovutettu kyseiselle yhdistykselle. Muussa tapauksessa yhdistyksen muualla asuvat jäsenet, jotka toteuttavat paikkakunnalla pyyntiä ja kannanhallintaa, joutuvat kohtuuttomaan asemaan.

Valtavaaran ja Pyhävaaran sekä Martinselkosen luonnonsuojelualueella lupa pyyntiin tai ajoon olisi kuntalaisen ohella myös kunnassa sijaitsevan yhdistyksen jäsenillä silloin, kun alueen metsästysoikeutta on luovutettu kyseiselle yhdistykselle. Muussa tapauksessa yhdistyksen muualla asuvat jäsenet, jotka toteuttavat paikkakunnalla pyyntiä ja kannanhallintaa, joutuvat kohtuuttomaan asemaan.

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö

Kansallispuistot: SVK on tyytyväinen sallia yleiskalastusoikeuksiin perustuva kalastus esitykseen sisältyvissä kansallispuistoissa.

Luonnonsuojelupuistot: Yleiskalastusoikeuden voimassaolosta voi lausunnolla olevan lakiesityksen perusteella saada väärän kuvan. Esityksen mukaan ”vuoden 1923 luonnonsuojelulain nojalla perustettujen kansallis- ja luonnonsuojelupuistojen ja muiden valtion suojelualueiden rauhoitussäännökset jätettiin sellaisenaan voimaan vuoden 1996 luonnonsuojelulain 76 §:n 2 momentin siirtymäsäännöksellä”. Edellä kuvattua on jätetty loppuosa pois, jonka mukaan ”...säännökset ja määräykset jäävät voimaan, sikäli kuin niitä ei erikseen muuteta tai kumota”.

Kalastuslain (379/2015) kokonaisuudistuksen yhteydessä vuonna 1996 annetun luonnonsuojelulain 14 §:ä päivitetty siten, että sekä kansallispuistossa että luonnonsuojelupuistoissa on sallittua kalastaa kalastuslain (379/2015) 7 §:ssä säädettyjen yleiskalastusoikeuksien mukaisesti. Edellä kuvattujen siirtymäsäädöksen voimassaolo on siten kalastuksen osalta päättynyt, kun nykyinen kalastuslaki astui voimaan vuoden 2016 alussa ja johon yksiselitteisesti nykyisen luonnonsuojelulain 14 §:ssä viitataan. Näin ollen toisin kuin esityksessä on väitetty, on SVK:n mukaan yleiskalastusoikeudet olevan oikeustilan mukaisesti voimassa luonnonsuojelupuistoissa.

Myös uuden hallituksen eduskunnalle esittämän luonnonsuojelulain (76/2022) mukaan on tarkoitus sallia yleiskalastusoikeudet kansallispuistoissa ja luonnonsuojelupuistoissa. SVK katsoo, että Kevon luonnonsuojelupuistoa koskevaan esitykseen sisältyvä linjaus sallia yleiskalastusoikeuksien hyödyntäminen vain saamelaisyhteisön jäsenille ja niille, joiden kotikunnan alueella suojelualue sijaitsee, on voimassa olevan ja esitetyn luonnonsuojelulain sekä myös perustuslain 6 §:n vastainen.

Hallituksen esittämän uuden luonnonsuojelulain 50 §:n perusteluiden mukaan yleiskalastusoikeudet olisivat sallittuja, mikäli aluetta koskevat liikkumisrajoitukset eivät niitä estäisi. SVK huomauttaa, että mikäli aluekohtaisesti liikkumisrajoitukset estävät pääsyä kalavesien ääreen, on niistä viestittävä kalastusrajoitus.fi-palvelussa ja muissa alueita koskevissa ohjeissa. Esimerkiksi Karkalin luonnonsuojelupuistoa koskevan esityksen mukaan alueella jäisi voimaan järjestyssäännön mukainen kielto rannalta kalastamiseen. SVK pitää päätöstä ymmärrettävänä rantaluonnon turvaamiseksi. SVK kuitenkin huomauttaa olevan tärkeää viestiä selkeästi, että aluetta ympäröivällä vesialueella on yleiskalastusoikeuksien kalastaminen niin jäältä kuin veneestä jatkossakin sallittua.

Muut luonnonsuojelualueet: SVK on tyytyväinen esitykseen ja toteaa sen olevan hallituksen esittämän luonnonsuojelulain 140 §:n mukainen. Punkaharjun luonnonsuojelualueen osalta jää epäselväksi, rajoittaako perustamisäädöksiin kirjattu ankkurointikielto kalastusta.

10. Muut tahot

Urho Kekkosen kansallispuiston neuvottelukunta

Urho Kekkosen kansallispuiston neuvottelukunta lausuu Urho Kekkosen kansallispuiston rauhoitussäännösten päivittämisestä. Neuvottelukunta totesi, että kalastus puuttuu Urho Kekkosen kansallispuiston lakiesityksestä kokonaan.

Vuonna 1983 annetut laki ja asetus Urho Kekkosen kansallispuistosta turvaavat paikallisten asukkaiden oikeuksia useissa pykälissä. Laissa todetaan, että kansallispuiston rauhoittamiseksi annettavat määräykset eivät estä paikallisia asukkaita harjoittamasta kalastusta, metsästystä tai poronhoitoa. Jos paikallisten asukkaiden oikeuksia merkittävästi myöhemmin kavennetaan, se vie pohjan ja arvostuksen suojelulta.

Aiemmin säädetty kalastuslain muutos käynnisti sodankyläläisten ahdingon, kun Suomujoelle aiemmin myönnettyjä kuntalaisten kausilupia Metsähallitus ei enää myöntänyt. Asiaa on käsitelty ja selvitelty aiemmissa neuvottelukunnan kokouksissa. Ympäristöministeriö totesi, että tilanne ei ole kansallispuiston säädösten hengen mukainen. Maa- ja metsätalousministeriö ja Ympäristöministeriö kuitenkin totesivat, että oikeus pitäisi olla selvemmin säädösten mukaisesti määritelty.

Urho Kekkosen kansallispuiston neuvottelukunta vaatii, että nyt päivitettävänä oleviin Urho Kekkosen kansallispuiston rauhoitussäännöksiin on kirjattava selkeästi ja riittävällä tarkkuudella Sodankylän kuntalaisten ensisijainen oikeus saada viehekalastuslupia kuntansa alueelle Suomujoelle ja vastaavasti Savukosken kuntalaisten ensisijainen oikeus saada viehekalastuslupia kuntansa alueelle Nuorttijoelle. Kalastuksen määrää voitaisiin säädellä kalakannan kestävyysperusteella.

6 §: Neuvottelukunta esittää, että turvekammien rakentamiseen tulee olla paliskunnan hyväksyntä ja lakitekstiin tulee myös tarkentaa ne luontaiselinkeinot, joita laki koskee. Myös turvekammien määritelmä olisi syytä tarkentaa.

6 §: ”kansallispuistossa paikallisen saamelaisyhteisön jäsenillä on oikeus metsästä metsästyslain mukaisesti. Sama oikeus on kotikunnassaan niillä, joiden kotikuntaan kansallispuisto sijoittuu.” Neuvottelukunta katsoo, että aluerajausta tulee selkeyttää. Saamelaisyhteisön jäseniä koskeva oikeus koskisi yhteisön kotiseudulla sijaitsevaa saamelaisten kotiseutualuetta, ei koko kansallispuistoa. Savukosken kunnan puolella sijaitseva osa kansallispuistoa ei ole saamelaisten kotiseutualuetta.

6 §: Neuvottelukunta pitää hyvänä riistaelänlajien yksilön poistamisoikeutta kotikunnasta riippumatta, sillä paliskunnat voivat sijaita kahden tai useamman kunnan alueella. Neuvottelukunta pyytää tarkistamaan ”Suomen riistakeskuksen tähän tarkoitukseen erikseen nimeämällä henkilöllä” –kohtaa ja tarkentamaan sitä vastaamaan nykykäytäntöä.

6 d §: Neuvottelukunta esittää, että neuvottelukuntaa edustaviin tahoihin lisätään Saamelaiskäräjät, joka puuttuu luonnoksesta. Neuvottelukunnan kokouksen osallistujille aiheutuvien kulujen korvaaminen tulee myös varmistaa.

Lisäksi helikopterin käyttö ja laskeutuminen poronhoitotöissä tulee olla sallittua. Helikopterin käyttöön/laskeutumiseen myönnettävien lupien yhteydessä tulee kuulla paliskuntaa.

Yksityishenkilö 1

Kansallispuistot, luonnonpuistot, soidensuojelualueet, Natura-suojelualueet, luonnonhoitometsät, vanhojen metsien suojelualueet, lakimetsät, metsälain 10 §:n nojalla suojellut elinympäristöt sekä vapaaehtoiset yksityiset

luonnonsuojelualueet on rajattava kaikenlaisen kaivostoiminnan ja maa-ainesten oton ulkopuolelle, ja tämä rajaus tulee toteuttaa takautuvasti.

Yksityishenkilö 2

Utsjoen kunnan lausunnossa oli maininta turvekammien rakentamisesta luontaiselinkeinojen harjoittamista varten. Tiedossa ei ole ketään muita kuin poronomistajia, jotka täyttävät luontaiselinkeinojen harjoittamisen määritelmän eli saavat merkittävän osan verotettavista tuloistaan luontaiselinkeinoista. Turistien kuljettaminen maksua vastaan luonnonpuistoon ei ole luontaiselinkeinon harjoittamista. Kunta esitti omassa lausunnossaan, että kalastus olisi sallittu mm. erityisperusteisten kalastusoikeuksien omistajille. Kun tällainen oikeus sallitaan, on kalastuksen määrittelyssä oltava tarkkana. Tilojen erityisperusteinen kalastusoikeus valtion vesialueisiin Tenon kalatalousalueella ei koske uistelua eikä kalastusta vavalla ja vieheellä. Kunnan lausunnossa mainittu kulkuoikeuden turvaaminen tukikohtiin ja kalastuspaikoille ei saa tarkoittaa vapaata moottoriliikennöintiä nykyisten voimassa olevien moottorikelkka- ja maastoliikennereittien ulkopuolella.